

EDITORIAL

Josep Ruaix i l'apostolat de la llengua catalana

A inicis de febrer Josep Ruaix i Vinyet rebia a Barcelona, de mans de la Plataforma per la Llengua, el premi Martí Gasull i Roig per la seva trajectòria, un reconeixement atorgat per aquesta associació, considerada «l'ONG del català». Feia només cinc mesos que els integrants de la Ruta Pompeu Fabra li havien organitzat un homenatge a Moià, amb una part a l'Auditori de Sant Josep i una altra en un restaurant, actes curulls de persones, d'intervencions de gent vinguda de tot Catalunya i d'emocions.

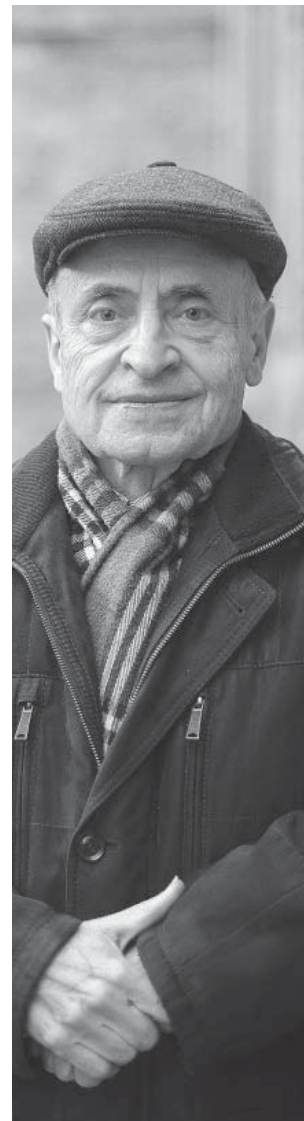
Josep Ruaix, de qui no calen prèvies per als lectors d'aquesta revista, va tornar a inicis dels anys setanta d'una estada acadèmica i sacerdotal de sis anys a Roma. Amb el seu bagatge, podia triar entre fer-se un nom a la universitat mitjançant un doctorat i especialitzant-se encara més en temes acadèmics o bé abocar-se a l'ensenyament del català desenvolupant aspectes de gramàtica i elaborant un material, llavors inexistent, per a aprendre la llengua i per a formar un professorat que tenia un gran desconeixement de la llengua catalana. Ruaix va optar per «salvar-nos els mots» mitjançant l'acció i va fer l'apostolat de la llengua exercint de gramàtic, de professor de català i d'editor d'un ingent corpus de material de referència, amb fitxes pràctiques i didàctiques. I ho va fer treballant al Moianès, fent-ho compatible amb les seves tasques com a sacerdot, lluny dels focus i dels ambients intel·lectuals de Barcelona.

S'han divulgat uns 2.200.000 exemplars de la seva obra (descomptant les fotocòpies que sens dubte se n'han fet), una xifra que fa esfereir, i més recordant que en els anys setanta a Catalunya érem poc més de 5.000.000 d'habitants. La seva obra ha tingut un impacte popular evident i va ser una eina bàsica per al manteniment de la llengua a finals del franquisme i en els anys següents. Amb la recuperació de les institucions catalanes, el model d'immersió a l'escola i TV3 són grans instruments que continuen, de forma molt eficient, a fer arribar a tothom la llengua que Ruaix havia contribuït a fixar i transmetre. Josep Ruaix és, doncs, un dels principals referents vius de la lingüística catalana. I el fet d'haver estat al capdavant d'aquesta capçalera durant una trentena d'anys no ens ha pas d'impedir d'afirmar que, tot i ser Creu de Sant Jordi l'any 2000, el seu reconeixement institucional és encara una assignatura pendent d'aquest país.

Tanquem aquesta editorial encara sense Govern, amb el 155 més implantat que mai i, per si no hi havia prou desori, amb una amenaça real al sistema escolar d'immersió, el veritable pacte social constitutiu de la Catalunya contemporània. Que la batalla política es traslladi a l'escola és la pitjor notícia. I la llengua catalana, quaranta anys després d'haver recuperat institucions i estructures polítiques i d'haver creat mitjans de comunicació públics, ja no hauria de necessitar mai més d'apòstols.

ÍNDEX

Editorial	3
Moianesos guardonats	5
Josep Ruaix, premi a una trajectòria. <i>J. Clarà, J. Font</i>	5
Les botifarres d'ou de Moià, premiades. <i>E. Permanyer</i>	9
Vida municipal	10
L'ajuntament proposa urbanitzar ... <i>J. Font, J. Clarà</i>	10
Concurs «La qualitat és en el detall»	11
Les entitats informen	12
El Moianès amb les persones d'Àfrica ... <i>Moianès Solidari</i>	12
Biblioteca de Moià	16
Museu de Moià	17
Lloança a la vellesa. <i>M. Porta, HRVM</i>	19
Actes i esdeveniments	20
El neguit polític català no desllueix la festa ... <i>E. Roca</i>	20
Rua en suspens fins a l'últim moment... <i>E. Roca</i>	25
Moianès	28
Mònica Sentias, caramelles a l'Estany. <i>D. Prat</i>	28
El judici al xeic d'Oló arriba al final. <i>J. Canamasas</i>	30
Nous serveis del Consell Comarcal	32
El Consorci atén 22.410 visites ... <i>Consorci Moianès</i>	33
Lletres	35
Versos diversos... <i>B. Fonts</i>	35
Cal Cristo. <i>M. Baqués</i>	36
Natura	38
Assaig sobre l'efecte àvia. <i>M. Fortuny</i>	38
Miscel·lània	40
Crònica d'un viatge necessari. <i>Plade</i>	40
Un cop d'ull al Moianès. <i>J. Roca</i>	42
Miradors de Moià. <i>A. Cantó</i>	44
Publicacions	45
Moviment demogràfic	47
Breus	48
Dades meteorològiques	50

Josep Ruaix
(fot. Plataforma per la Llengua)

MOIANESOS GUARDONATS

Josep Ruaix, premi a una trajectòria: «Calia treballar per salvar la llengua»

Jaume Clarà, Josep Font

El dilluns 5 de febrer, al teatre Polioma-
ra de Barcelona, el moianès Josep Ruaix i
Vinyet va rebre, de mans del president de
la Plataforma per la Llengua, Òscar Escu-
der, i davant l'ex-presidenta del Parlament
de Catalunya, Carme Forcadell, que actu-
ava com a secretària del jurat, el II Premi
Especial del Jurat dels Premis Martí Ga-
sull i Roig que atorga l'esmentada Plata-
forma. Aquesta entitat, que s'autodenomi-
na «l'ONG del català», ha premiat Ruaix
per «la seva llarga trajectòria de fidelitat
a la llengua, amb actuacions en el camp
gramatical, de la correcció, la traducció,
la supervisió i l'estudi lingüístic. Algunes
d'aquestes es concreten, per exemple, en
el manual El català en fitxes (1968), conegut
popularment com les «fitxes Ruaix», un
material que va permetre l'ensenyament
del català durant el franquisme. Més tard
va continuar creant manuals d'èxit, com el
Català fàcil (1983), que també va ajudar
diverses generacions en l'aprenentatge
del català.» En l'acte, que també va pre-

miar per la seva tasca a favor de la llen-
gua l'emissora pública Catalunya Ràdio,
va intervenir-hi des de Brussel·les a tra-
vés d'un enregistrament de vídeo el presi-
dent Carles Puigdemont, que va remarcar
la tasca de Ruaix com una de les perso-
nes que durant el franquisme va contribuir
a salvar la llengua, tot afavorint-ne l'ense-
nyament.

Des de LA TOSCA, revista que Ruaix
ha dirigit (comptant-hi el temps que en va
ser oficialment cap de redacció) durant
més de trenta anys, i per a la qual conti-
nua treballant com a membre del Consell
de Redacció, hem cregut que era un bon
moment per a parlar amb ell. Precisament
la seva llarga vinculació al capdavant de
la publicació ha fet que no hagi estat mai
abans entrevistat en les seves pàgines.

**El Premi Martí Gasull s'uneix a una
llarga llista de guardons i reconeixements rebuts. Té alguna singularitat
per a tu aquest darrer?**

Ruaix rep el Premi Martí Gasull de mans del president de la Plataforma i davant la secretària del jurat, Carme Forcadell (fot. Plataforma)

LA TOSCA Can Carner. Joies, 11-13 - 08180 Moià · latosca@latosca.cat · www.latosca.cat

Consell de Redacció: Mercè Bigorra, Jaume Clarà, Josep Font, Albert Lozano,
Elvira Permanyer, Roser Portet, Josep Riera, Elisa Roca, Josep Ruaix, Elvira Vilardell
Administració: Eduard Gómez
Impressió: Winihard Gràfics, Moià
Disseny de la revista: Soldevila. Disseny i Comunicació
DL B-4501-1983 — ISSN 2014-5160, 2014-5179 (versió digital) — 8 números l'any. Preu de l'exemplar: 4'5 euros

LA TOSCA és membre
de l'Associació Catalana
de la Premsa Comarcal

Edita: ASSOCIACIÓ CULTURAL
MODILIANUM

Amb el suport de Generalitat de Catalunya
Departament
de la Presidència

Sí, perquè la Plataforma per la Llengua treballa molt per l'extensió i l'ús de la llengua en tots els àmbits i en tots els Països Catalans.

El premi coincideix amb el 50è aniversari de la primera edició de *El català en fitxes*, obra amb què ja estaves treballant des d'una dècada abans. Eres conscient de la seva importància en aquell moment?

Veia que era un material necessari, perquè l'existent havia quedat una mica obsolet i es necessitaven eines per a la gent que, havent estudiat castellà, s'havien de reciclar amb el mínim esforç possible per a ser capaços de parlar i escriure correctament el català o d'ensenyar-lo. Vaig fer un material que fos al màxim de pràctic i d'útil en aquell moment.

El vas començar a fer quan estaves en el Seminari de Vic per tal d'ensenyar els companys de seminari. Ja tenies la intenció d'obrir-lo a tota la societat?

No. Van ser uns membres d'Òmnium Cultural que van saber que existia aquest material i es van interessar per publicar-lo. Ho van fer a través del segell Spes. Jo me'n vaig desentendre una mica durant els sis anys que vaig estar a Roma. En tornar i veure que havia tingut tant èxit vaig decidir continuar-lo.

Quants exemplars n'has arribat a vendre al llarg dels anys?

Del conjunt de totes les meves obres se n'han divulgat una mica més de 2.220.000 exemplars. És un material que va sortir en el moment oportú i que era pràctic, intuïtiu i clar.

La feina com a lingüista l'has compartida sempre amb la tasca sacerdo-

tal. Aquesta doble dedicació va ser una decisió predeterminada o l'una va portar a l'altra?

L'una va portar a l'altra. El fet d'estar al seminari va fer que em dedicés al català. I el fet de tenir un *modus vivendi* fent de capellà em va permetre de poder-me dedicar a l'ensenyament de la llengua.

El fet de ser capellà, durant el franquisme devia donar una mica més de llibertat per a poder dedicar-se a l'ensenyament del català. Més endavant, però, treballar des de la Catalunya interior —vivint a Moià i exercint diversos càrrecs eclesiàstics—, ¿no t'ha perjudicat en la teva tasca com a lingüista, lluny dels centres universitaris, per exemple?

Sí. Algú, en un article, ja fa anys, em va considerar un «intrús»: un que ve de fora, que és capellà i que es fica en coses pròpies de professionals de la llengua

que treballen a la universitat. Però no en vaig fer cas, és clar... Tampoc no en va fer cas Pompeu Fabra, que era enginyer.

Com ha tornat a fer palès el veredict del jurat dels Premis Martí Gasull, les «fitxes Ruaix» continuen essent el referent pel qual ets més conegut. ¿Això és positiu, com a reconeixement d'una feina feta, o és una visió reduccionista de la teva obra, en deixar-ne la major part invisibilitzada?

S'ha de considerar una cosa superada. Jo vaig començar amb la divulgació de *El català en fitxes*, però veient que hi havia llacunes, que hi havia coses que s'havien d'ampliar i actualitzar, vaig anar fent estudis suplementaris i vaig passar a fer de gramàtic, perquè havia d'estudiar coses que s'havien de resoldre.

Què en destacaries, de tota aquesta altra tasca?

Doncs que, amb els meus límits i condicionants, he completat i actualitzat l'obra normativa que hi havia fins aleshores.

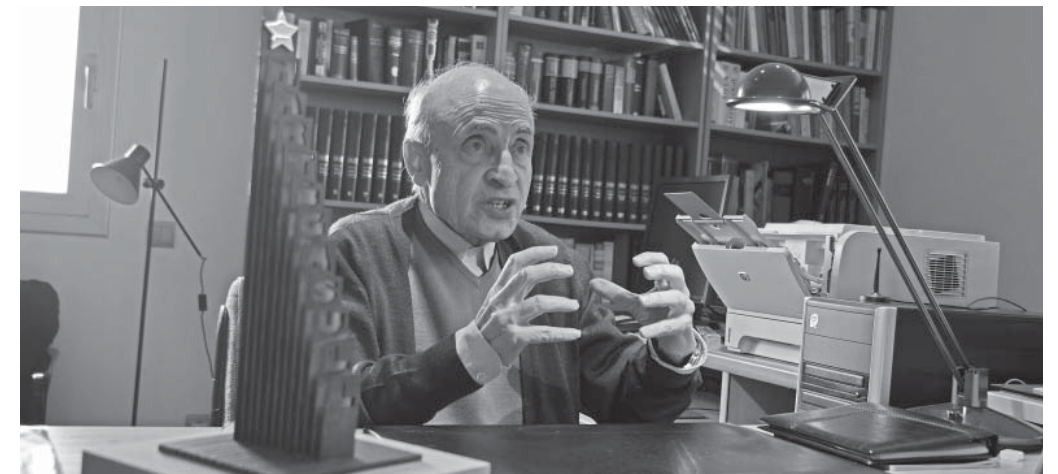
També t'has dedicat a la correcció, a la traducció, al periodisme local...

He considerat que la meua vida, com la de tothom, era un servei, i com que veia que havia de fer un servei en aquests altres aspectes, també l'he fet. He sacrificat aspectes acadèmics (com llicenciatures, doctorats, actuació a la universitat) perquè veia que hi havia unes necessitats que s'havien de cobrir i jo tenia la possibilitat de fer-ho. Quan vaig tornar de Roma tenia l'opció de fer una carrera acadèmica o bé dedicar-me a l'ensenyament directe de grups de gent, a vegades molt humils i que sabien poca cosa, i vaig optar per aquest diguem-ne apostolat de la llengua. Veia que era una cosa urgent i vaig pensar que estudiar una cosa teòrica que interessaria a una minoria no era tan urgent. Calia treballar per salvar la llengua i aconseguir que fos una llengua normal.

L'any passat es va presentar la nova *Gramàtica de la llengua catalana*, de l'Institut d'Estudis Catalans,

una obra que vas revisar malgrat no estar d'acord amb alguns dels canvis que introdueix respecte a la gramàtica de Pompeu Fabra. Les teves relacions amb l'Institut, que no t'ha admès entre els seus membres, sempre han estat delicades; es pot dir que s'ha produït algun acostament en els darrers temps?

Precisament amb l'atorgament d'aquest premi he rebut una carta de la Comissió de Gramàtica i de l'Oficina de Gramàtica fent-me grans elogis, i un membre de la Secció Filològica també em va escriure un correu electrònic felicitant-me d'una manera molt càlida. Jo sempre he col·laborat lleialment amb l'Institut i, quan s'ha tractat de criticarlo, ho he fet directament, donant la cara. Però no ens hem enfrontat: ells han fet el seu camí i jo el meu... En una entitat tan nombrosa com l'Institut d'Estudis Catalans hi ha diversitat de parers i es fan majories, i la majoria és més aviat partidària de renovar, de cedir en usos considerats tradicionalment poc recomanables, de fer les coses aparentment fàcils. Això va en contra de la meua posició, que és favorable a mantenir la tradició fabriana i un català de presti-

Ruaix, entrevistat al seu despatx (fot. J. Font)

MAPFRE
ASSEGUANCES

A MOIÀ

Ctra. Manresa, 3 / Tel. 93 820 85 40

mvallbo@mapfre.com

gi, sacrificant si convé l'aparent facilitat que s'ha pogut obtenir, segons alguns creuen, amb certes reformes que ha fet la Secció Filològica.

Parles sovint que el català ha perdut «genuïtat». Què vols dir amb això?

Vull dir que a cada bugada es perd un llençol. Com que des de fa anys hem tingut una gran immigració, per tal d'estendre el català a aquesta immigració hem hagut d'abaixar el nivell perquè s'hi poguessin incorporar, i com que no tenien un català mamat dels pares i avis, aquest català s'ha degradat. És un preu que cal pagar per l'extensió del català en contra de la seva diguem-ne intensitat. També s'ha de tenir en compte el fenomen de la globalització, amb la interferència, dins el català, de grans llengües com el català i l'anglès.

El Premi Martí Gasull, que s'atorga per votació popular, ha estat concedit enguany a Catalunya Ràdio. En la votació segur que hi ha influït la gran pressió que els mitjans públics catalans han tingut en els darrers mesos, sobretot arran de l'aplicació de l'article 155 de la Constitució espanyola. Per altra part, des de diversos sectors hi ha queixes sobre l'ús no prou correcte que fan de la llengua catalana aquests mitjans. Com es pot trobar l'equilibri entre oferir productes te-

levisius i radiofònics per a un públic ampli tot mantenint un bon nivell lingüístic?

Tinc un gran respecte pels mitjans de comunicació, perquè han de treballar amb gran celeritat, amb presses. Per altra banda, són un reflex de la societat i, com hem dit, com que la societat ha tingut un retrocés en la genuïtat i la correcció, els hem de comprendre. També han de ser una eina formativa i s'ha d'intentar que els qui hi intervinguin siguin gent ben formada; però, en ser també un mitjà d'entreteniment, no es poden distanciar massa de la llengua popular...

Sabem que, com a prevere, no ets partidari de barrejar religió i política. Però, si et preguntem, com a lingüista, si la situació política actual del Principat és favorable o contrària a la bona salut del català, què diries?

En aquests moments no és gaire favorable, amb l'aplicació del 155, però tinc l'esperança que el problema es resoldrà i tornarem a la normalitat. Déu faci que no triguem gaire temps a veure-ho.

Un estat propi seria una solució per al català?

Hi ha diferents opinions sobre aquest tema. S'ha fet molta feina sense tenir un estat. Segur que tenir-lo ens afavoriria en alguns aspectes, però això no ens pot servir d'excusa. S'ha de fer i es pot fer molta feina amb un estat o sense.

Les botifarres d'ou de Moià, premiades

Elvira Permanyer i Sert

El dia 31 de gener es lliuraren els premis a la millor botifarra d'ou artesana dins la 3a edició del Concurs Nacional de Botifarra d'Ou Artesana del Gremi organitzada per la Fundació d'Oficis de la Carn amb el suport de la Federació Catalana de Carnissers i Cansaladers-Xarcuters. En aquest concurs, que es fa a l'entorn del Dijous Gras i la setmana de Carnestoltes, es recupera i es posa en valor una menja molt tradicional des de sempre, que ha anat agafant força i pràcticament és imprescindible menjar-ne per aquestes dates, encara que a casa nostra és possible de fer-ho tot l'any.

El concurs consta de dues modalitats de participació: la de botifarra d'ou artesana tradicional i la de botifarra d'ou artesana innovadora. Aquest any s'hi han presentat un total de cinquanta-quatre botifarres d'ou. El jurat ha puntuat les botifarres tant pel seu aspecte extern —habitualment en forma de ferradura, amb cordill a les puntes, i d'un color groguenc— com intern. Un cop els membres del jurat hagueren fet dues rondes de tasts, queda-

ren deu botifarres premiades, cinc per cada modalitat (el primer premi, la botifarra finalista i tres mencions).

En la primera modalitat s'hi presentaren vint-i-nou botifarres i el moianès Francesc Vilardell Dalmau, de Cal Noc, obtingué per tercera vegada consecutiva una menció especial per la seva botifarra d'ou tradicional. Recollí el premi en Guillem Sala Vilardell. El guanyador d'aquesta categoria fou Josep M. Saborit Pratdesaba, de Caldetenes.

Pel que fa a la segona modalitat, la de botifarra innovadora, se n'hi presentaren vint-i-cinc i el guanyador fou el també moianès Agustí Vives Padrís, de Cal Vives, que era la primera vegada que hi concorria. La seva botifarra d'ou artesana, elaborada afegint-hi carxofes i llardons, s'ha pogut tastar i comprar a partir del Dijous Gras. És una proposta que «busca l'equilibri entre els productes emprats, intentant fer visible al paladar el que dona nom al Dijous Llarder, juntament amb una hortalissa de temporada», en paraules del seu creador.

Agustí Vives, juntament amb l'altre xarcuter premiat (fot. Fundació Oficis de la Carn)

VIDA MUNICIPAL

L'ajuntament proposa urbanitzar i legalitzar el Sector A de Montví de Baix

Josep Font, Jaume Clarà

El divendres 2 de febrer l'Ajuntament de Moià va convocar els propietaris del Sector A de Montví de Baix a l'Auditori de Sant Josep, on es va presentar un projecte que permetrà de legalitzar les prop de 200 parcel·les de la urbanització de Montví de Baix més propera al poble, és a dir, el vessant de migdia de la costa de la Creu i del Salgot (o de la Mare de Déu). El regidor Joan Capdevila, que ha assumit part de les competències d'Urbanisme després de la dimissió d'Albert Clusella, explica en quina situació es troba la urbanització.

De Montví de Baix hi havia un projecte d'urbanització que va fer l'arquitecte municipal Gorina, a l'època d'en Montràs. Era un projecte que preveia zones enjardinades, mobiliari urbà i amb tot el cablejat elèctric soterrat. Per a l'època en què estem ara es tractava d'un projecte faraònic. Hem rebaixat dues terceres parts del projecte original: volem que hi hagi vores, asfaltat i llum, encara que sigui àeria. Ara és un projecte assumible i la gent està il·lusionada. Això ja s'havia d'haver fet fa anys, perquè amb la situació d'ara no anem enlloc, ni com a ajuntament ni com a veïns. Com que aquesta zona no està recepcionada, no es poden donar llicències d'obra; però, en canvi, paguen l'IBI des de fa anys. Ara, si tirem endavant el projecte, ja es podran reformar i ampliar habitatges. Això beneficiarà els veïns i l'ajuntament, perquè quedarà legalitzat el sector.

L'asfaltat del carrer de la Creu, forma part d'aquest projecte?

No té res a veure-hi. L'asfaltat ha estat obra i ha anat a càrrec de l'ajuntament;

l'hem considerat una obra urgent, que s'havia de fer tant sí com no per a poder accedir al mirador de la Creu. Forma part del manteniment viari. Si tirem endavant el projecte d'urbanització, tots els costos aniran a càrrec dels veïns.

I aquest projecte, es podria estendre a tota la urbanització?

De tot Montví només està recepcionada la zona que hi ha entre on hi havia hagut el restaurant i fins al sector A. És l'única part de Montví legalitzada. Els sectors més llunyans seran més problemàtics, perquè hi ha moltes parcel·les buides i que encara són propietat d'en Rubies. Sociològicament, en el sector A hi ha més gent del Moià de sempre, mentre que en la resta de la urbanització hi ha molta gent no empadronada. Serà complicat.

Estem a finals de febrer. Quan s'aprovarà el POUM?

En el POUM, a mida que ens l'anem mirant, hi anem veient petites coses que creiem que cal polir perquè suposen millores. Hem decidit no precipitar-nos per assegurar que no quedin coses penjades. Creiem que en tres o quatre mesos hauria d'acabar-se. Ara bé, el POUM el gestiona directament l'alcalde i el regidor Martí Padrisa. Jo porto més el tema de permisos i obres.

L'aprovació del POUM pot portar també alguna bona notícia relacionada amb el Casal? Es pot dir que està en vies de negociació?

És veritat que hi ha hagut reunions i que hi ha molt bona disposició per part del bisbat de Vic. Quan es negocia és millor no detallar gaire, però indiscutiblement el POUM és l'eina principal de negociació. És possible que hi hagi novetats en els pròxims mesos.

CONCURS «La qualitat és en el detall»

FORMATGES
MONTRÚ

Ornamentació floral de pedra, en un edifici molt emblemàtic i lloc que va ser entrada al poble.
On és?

Entre els que identifiqueu correctament on es troba aquest element del poble de Moià farem el sorteig d'un formatge de Montrú.

Envieu la resposta a latosca@latosca.cat, indicant nom, cognoms i número de telèfon).

El formatge del Moianès
www.montbru.com

Concurs anterior: detall ornamental d'una finestra de Can Battles, al Carreró. Guanyador: Gregori Montero.

LES ENTITATS INFORMEN

El Moianès amb les persones de l'Àfrica amb malaltia mental

Moianès Solidari

Des del Moianès fa onze anys que es va establir una cooperació amb l'Association Saint Camille de Lellis, una organització africana que es dedica a rescatar, guarir, rehabilitar i reinserir de nou en la societat persones amb malalties mentals. Inicialment va començar les seves activitats a Costa d'Ivori, i amb el pas dels anys ha anat establint centres en altres països de l'Àfrica Occidental: Benín, Togo i Burkina Faso.

Aquesta entitat solidària va ser fundada fa més de vint-i-cinc anys per Grégoire Ahongbonon, un africà que va descobrir el tractament inhumà que rebien les persones amb malalties mentals. No eren tractats com a persones, eren considerats perillosos i que estaven endimoniats i eren mantinguts lligats i separats de la resta de la societat. Des d'aleshores no ha parat de promoure centres d'acolliment i guarició i ha anat estenent la seva activitat, sense cap ajuda governamental, amb el suport econòmic d'algunes entitats de

diferents països d'Europa i del Canadà, entre les quals hi ha Moianès Solidari.

Tal com s'informava en la secció «Breus» de LA TOSCA del mes passat, el dia 1 de desembre vam rebre a Moià la visita de Grégoire Ahongbonon, amb el qual vam compartir una part important de la jornada. Vam visitar la Comunitat dels Avets (el taller l'Arc de Sant Martí i la llar l'Olivera). En Grégoire va compartir una bona estona amb les persones assistents i acollides. Va ser una trobada molt emotiva per la relació que té amb les comunitats de l'Arche International i el paral·lelisme de les seves activitats en favor de les persones més febles i desvalgudes. Precisament a Bouaké, ciutat de Costa d'Ivori on va crear el primer centre d'acolliment de la Saint Camille, hi ha tres llars de l'Arche.

Després va tenir lloc l'acte a l'Auditori de Sant Josep, amb una bona assistència de públic. En la seva xerrada (traduïda simultàniament per un membre de la nostra associació), en Grégoire va

explicar la situació de les persones amb malalties mentals a l'Àfrica. Com diu sempre, si l'Àfrica és el continent oblidat, els seus malalts mentals són *els oblidats dels oblidats*. Féu un relat de la situació de marginació que pateixen per part de les seves famílies i de la seva tasca, al llarg dels anys, per alliberar-los, guarir-los i reinserir-los de nou en la societat, amb la seva dignitat personal recuperada. Parlà també dels nous reptes d'expansió: després de molts anys a Costa d'Ivori i Benín, ara ja tenen centres oberts també a Togo i Burkina Faso. Va parlar igualment de les necessitats econòmiques que tenen i expressà un agraïment públic a la col·laboració que està rebent del Moianès des de fa onze anys.

L'acte va comptar amb l'assistència d'un grup d'estudiants de l'IES Moianès, que la setmana anterior havien rebut la visita de Carles Caparrós, productor del documental *Els oblidats dels oblidats*, que va fer una xerrada sobre la situació dels malalts mentals a l'Àfrica i l'extraordinària tasca de Grégoire i la Saint Camille.

L'any 2017 ha estat un any important en la col·laboració del Moianès amb la Saint Camille. S'ha culminat el projecte Font de Llum, que durant tres anys s'ha

dut a terme a la granja agrícola d'Agoïta a Benín, on persones que han superat la primera fase de la malaltia treballen, es formen en tasques agràries i es preparen per a tornar, més endavant, amb les seves famílies. Aquest projecte ha consistit en l'electrificació amb energia solar de totes les dependències de la granja, fet que permet disposar d'enllumenat i poder fer funcionar les màquines de transformació de productes agraris. També se'ls ha facilitat l'accés a la informació a les noves tecnologies, mitjançant instal·lacions per a poder veure la televisió i tenir accés a internet. Tot aquest projecte, una part important del qual s'ha finançat des del Moianès, ha estat encapçalat pel cooperant Jaume Domingo, resident a Artés i expert en la utilització d'energies renovables, i ha comptat amb la col·laboració d'un professor i alumnes de tecnologies de la informació de la Universitat Politècnica de Manresa.

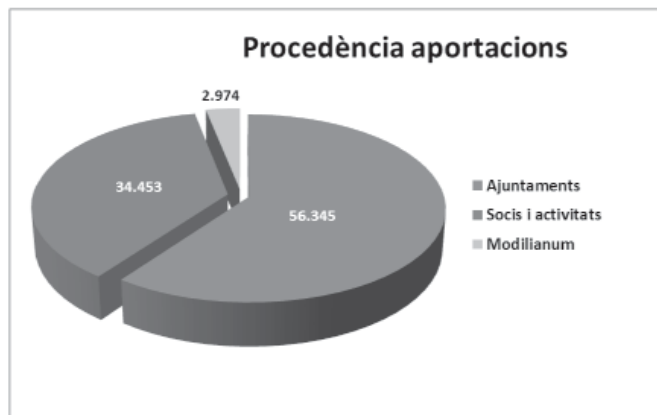
A continuació us fem un resum econòmic de la col·laboració que el Moianès ha aportat a la Saint Camille en aquest període d'onze anys (2007-2017). El total de les aportacions realitzades ha estat de 93.772 euros, dels quals una part importantíssima ha vingut de la cooperació

Grégoire Ahongbonon amb un grup d'alumnes de l'IES Moianès (fot. Moianès Solidari)

Visita de G. Ahongbonon a la Llar dels Avets (fot. Moianès Solidari)

comarca i una aportació tradicional, que s'ha anat repetint cada any, de l'Associació Cultural Modilianum, a través del seu calendari.

La destinació d'aquestes aportacions ha estat majoritàriament per a la compra de medicaments, juntament amb altres partides destinades a l'adquisició dels terrenys de la granja d'Agoïta, la construcció d'un centre d'acolliment a Tokan (també a Benín) i finalment el projecte Font de Llum, que ja hem comentat.

Us deixem uns gràfics per tal de poder visualitzar la procedència i la destinació de la cooperació econòmica d'aquests onze anys amb la Saint Camille.

Només ens resta donar les gràcies als ajuntaments, als socis i als particulars (amb l'assistència als actes que hem anat organitzant o amb la compra del calendari Modilianum), que fan possible aquesta col·laboració del Moianès en favor de les persones amb malalties mentals a l'Àfrica, *els oblidats dels oblidats*.

dels ajuntaments del Moianès i la resta s'ha finançat amb les quotes dels socis, activitats fetes en diferents pobles de la

ble aquesta col·laboració del Moianès en favor de les persones amb malalties mentals a l'Àfrica, *els oblidats dels oblidats*.

Odontologia conservadora i estètica
Endodòncia i pròtesis
Odontopediatria
Ortodòncia
Cirurgia
Implants i periodòncia
Blanquejaments

Visites diàries

CLÍNICA DENTAL ANFRUNS

Dra. Carlota Anfruns Damians - Odontòloga i Màster en Od. Integrada d'adults
 Dr. Lluís M. Anfruns i Serra / Metge - Estomatòleg

Av. de la Vila, 3-5 - 08180 Moià - Tel. 93 820 81 28

La Diputació de Barcelona, presidida per Mercè Conesa, potencia un any més el suport directe a les entitats locals i rebran 272,27 milions d'euros. ÒSCAR FERRER / DIPUTACIÓ DE BARCELONA

La Diputació de Barcelona impulsa un pressupost de 947 MILIONS D'EUROS per fomentar les polítiques socials i la cohesió ciutadana

Redacció.

La Diputació de Barcelona ha aprovat el pressupost de 947,3 milions d'euros de la corporació i dels organismes autònoms, societats mercantils i consorcis que en depenen. Els comptes per al 2018 han augmentat un 1,12% respecte el 2017 i, tenen com a principals eixos les polítiques d'atenció a les persones, el territori i l'aposta pel desenvolupament econòmic. També es garanteix la prestació de serveis municipals de qualitat i dona suport a la inversió per enfortir la suficiència financera dels municipis de la demarcació de Barcelona.

En l'àmbit de l'atenció a les persones, la corporació tornarà a impulsar el Pla de xoc contra la pobresa, dotat amb 15 milions d'euros, i continuarà apostant per ampliar i millorar programes com el Servei Local

Es garanteix la prestació de serveis municipals de qualitat i es dona suport a la inversió i a les entitats locals que rebran 272,27 milions d'euros

de Teleassistència, amb una dotació de 5,82 milions d'euros. A més també continuarà donant suport al transport escolar (6 milions d'euros) i a les escoles bressol (24,8 milions d'euros), mitjançant les beques d'escolarització i el suport financer.

D'altra banda, i amb la voluntat de facilitar l'establiment d'un model territorial equilibrat i sostenible i de connectar tot el territori, la Diputació destinarà 50,8

milions d'euros a la millora de les carreteres locals. Al llarg de l'any que ve, la Diputació de Barcelona també promourà el programa d'arranjament d'habitatges (2 milions d'euros), els plans de prevenció d'incendis forestals (8,85 milions), les actuacions d'abastament d'aigua (4 milions) i l'aposta per les energies provinents de fonts renovables (1,5 milions). També invertirà en programes de trams urbans (2,5 milions) i cartografia municipal (2,31 milions).

De cara al 2018, la Diputació manté l'aposta ferma pel desenvolupament econòmic, que, amb una partida de 70,8 milions d'euros, impulsa prioritàriament l'estructura productiva local i el foment de l'ocupació. Mostra d'això és el Pla de modernització de polígons, presentat aquest any, i que té l'objectiu de modernit-

zar els polígons en matèria d'infraestructures, serveis, promoció i actuacions innovadores.

Connectem amb el món local

En paral·lel a aquests eixos temàtics, la Diputació de Barcelona també potencia, un any més, el suport directe a les entitats locals, que durant el 2018 rebran 272,27 milions d'euros, entre les transferències corrents i les de capital.

D'aquests, 199,2 milions d'euros estan consignats al Pla de Xarxa de Governos Locals, a través del Catàleg de Serveis, les Meses de Concertació i els Programes complementaris. Pel seu pes en el conjunt del pressupost i per l'abast territorial que té, aquest projecte continuarà sent, un any més, el principal instrument de concertació i cooperació amb els ens locals.

Biblioteca de Moià

...2017 en xifres

	Dies obertura 289
	Hores obertura 1.644
	Documents prestats 42.123 / 146 préstecs dia
	Visitants 33.438 anuals / 116 visites dia servei
	Fons 37.856 sense revistes
	Socs 4.479 usuaris inscrits / 189 carnets nous
	Activitats 160

El 12 de gener, els alumnes de 1r d'ESO de l'Institut Moianès van presentar els treballs sobre el PEIN del Moianès: «Descobrim l'espai natural del Moianès a través de les campanyes publicitàries elaborades pels alumnes del 1r d'ESO de l'Institut Moianès», on van presentar un projecte transversal que englobava diferents matèries que treballen a l'aula, com el castellà, la tecnologia, l'anglès... Durant la setmana posterior, aquests treballs van estar exposats a la biblioteca.

La biblioteca participa en el programa BiblioLab. En aquesta ocasió es van oferir dos tallers: el primer, dedicat al Neolític, amb el títol *Els primers pagesos*, un taller dedicat a reproduir l'elaboració dels primers recipients ceràmics; el segon, un taller de poesia i teatre amb els alumnes de 6è de l'escola pública J. Orriols i Roca, a càrrec de TeatreART, on la poesia serveix d'excusa per a treballar l'expressió oral.

Durant els mesos de gener i febrer van continuar les trobades del jurat del premi Atrapallibres. Aquest curs es participa en tres categories.

Per celebrar la festa major d'hivern, la companyia Pengim-Penjam ens va oferir l'espectacle de titelles *El moliner*, en el qual petits i grans van poder gaudir amb les aventures del moliner i la senyora Tramuntana.

El passat mes de gener, el Cercle Artístic del Moianès va iniciar les xerrades del Cicle d'Hivern amb la projecció de tres documentals sobre el procés creatiu: Xavi i Ainhoa Herrero (cinema), Julia Ribas (pintura) i Nourathar AV Studio (*new media*).

Com ja és habitual, l'últim dilluns de mes hi va haver la tertúlia literària, en aquest cas amb la novel·la *La bèstia humana*, d'Émile Zola, a càrrec de Marian Baqués.

Durant el mes de febrer s'ha pogut veure a la biblioteca una doble exposició titulada *Prudenci Bertrana: l'Ideari Bàrbar* i *Aurora Bertrana: el virus de l'aventura*, cedida per la Institució de les Lletres Catalanes. L'exposició commemora l'Any Aurora i Prudenci Bertrana (2017), amb motiu dels 125 i 150 anys del seu naixement. La tertúlia literària del mes de febrer s'afegeix a la commemoració, amb la lectura d'al-

guns dels contes de Prudenci Bertrana.

Per tal de celebrar el Carnestoltes, a la Tarda de Tallers es van fer màscares de superherois i de fantasia que van despertar la creativitat dels més menuts. El taller va anar a càrrec de Jim-Art

Per acabar, us adjuntem (a la pàgina anterior) un quadre amb el resum en xifres del que ha estat l'any 2017 a la Biblioteca de Moià.

Museu de Moià

Consultes al fons del Museu

En l'àmbit dels museus és fonamental el registre dels béns que formen les seves col·leccions, que permet crear la base de dades del fons patrimonial custodiat per cada museu. El Departament de Registre del Museu de Moià s'encarrega de documentar tot el seu fons mitjançant fitxes de registre de cada bé, on s'inclou no sols la descripció del bé sinó tota la informació que hi està relacionada. Les dades sobre el fons poden ser consultades per persones que fan recerca. Així, durant l'any 2017, el Museu de Moià ha tingut quatre consultes presencials sobre les col·leccions arqueològica i escultòrica; per altra banda, hi ha hagut tres consultes en línia sobre béns que formen part de les col·leccions pictòrica i etnològica.

Exposicions temporals

Durant l'any 2017, la sala de temporals del Museu ha rebut cinc exposicions de temes diferents: la primera va ser una producció de l'IPHES amb la col·laboració del Museu de Moià, dues han estat de producció de la Diputació de Barcelona amb temàtica de salut pública, i les dues

restants han estat dedicades a la pintura contemporània, de pintors de Campdevànol i del moianès Climent Romeu Sala, aquesta última prorrogada fins al mes de febrer d'enguany.

Cal esmentar també l'exposició temporal produïda pel Museu de Moià, que va ser mostrada a la biblioteca municipal amb motiu de la XVI edició del Mercat Escolar de la Prehistòria.

El total aproximat de visitants d'aquestes exposicions ha estat de 4.500 persones.

La primera exposició temporal del 2018 serà una producció de l'IES Moianès, *Projecte Escultura*. La inauguració serà el dia 3 de març a les dotze del migdia i tindrà una durada d'un mes.

Inventari de la biblioteca del Museu

Amb el suport de la Biblioteca de Moià i executat per un pla d'ocupació que treballarà al Museu de Moià fins al mes de maig, s'ha començat a inventariar la col·lecció bibliogràfica que el museu ha estat adquirint durant els seus més de vuitanta anys d'existència.

La biblioteca del Museu de Moià i la de l'Arxiu Municipal van entrar l'any pas-

Tarda de Tallers

Fot. Museu de Moià

sat en el directori de Biblioteques i Arxius de la Generalitat de Catalunya com a biblioteques auxiliars. La intenció és, per una banda, tenir-ho tot inventariat i, per una altra, obrir el suport als interessats en la consulta especialitzada.

El museu fa una crida a qui vulgui donar llibres de col·lecció local o temàtica específica per incrementar la col·lecció factible de consulta; les donacions seran revisades pels nostres tècnics i acceptades si s'escau.

Aigua al Toll després de les nevades

Les nevades de principi del 2018 han cobert de blanc el Moianès, incloent-hi el Parc Prehistòric de les Coves del Toll. L'aigua de les pluges anteriors, el desglaç de la nevada del mes de gener i la neu afegida de les darreres nevades han fet que el riu subterrani flueixi de nou per l'interior i l'exterior de la cavitat, cosa que no passava des del 25 de març de l'any passat.

Amb el torrent Mal present, els tècnics que fan l'estudi hidrogeològic de les Coves del Toll i el mateix Museu de Moià estàvem a l'expectativa per veure el resultat d'un assaig de camp que es va realitzar a finals d'any, amb la introducció d'un marcador, la fluoresceïna, a la capçalera del torrent de l'Escanya per veure si l'aigua d'aquest torrent acaba passant per l'interior de la Cova del Toll. De moment i amb l'aigua circulant encara, es pot concloure que aquest torrent no és el responsable de l'increment del règim i cabals d'aigua a l'interior de la Cova del Toll. L'estudi continua i ara es procedirà a fer l'assaig a la capçalera d'una altre torrent pròxim al Parc Prehistòric de les Coves del Toll.

Fins llavors i desitjant que no pugi molt el seu cabal, gaudirem del curs del riu subterrani, que fa més màgica encara la vista al Toll.

Lloança a la vellesa

Maria Porta Vila, HRVM

Fot. Hospital-Residència de la Vila de Moià

Escrit amb motiu de la celebració dels residents que compleixen noranta anys a l'Hospital-Residència de la Vila de Moià.

La intenció és sembrar pels camps de la vida
la llavor que ens doni l'alegre florida,
d'un amor als vells que, de la mar a la serra,
s'escampi pels pobles de la nostra terra.
Per què als vells tractar-los amb indiferència?
Per què hem d'entristir la seva existència?
Aquell que avui trobes que tot just s'aguanta,
que no ha estat un jove de segura planta?,
que no ha dat fruit?, pensa que tu ets fruit d'ell.
No en facis estelles, de l'arbre del vell!
Al món la moneda que amb afany s'encunya,
no totes les penes aplanen i allunya;
hi ha una altra moneda que no és plata ni or,
hi ha una altra moneda de més ric tresor:
l'Amor, que ens inspira bondat i optimisme,
i llença tristesses al fons de l'abisme.

El mal que més mata, quan vell et vas fent,
no és sols la vellúria, és l'enyorament;
I com que en pateixen ells més que ningú,
un deure és cercar-ne remei ben segur.
Donant-los la joia, fent-los recordança
de sa juvenesa, en traurem l'enyorança
que els migra, que els corca, que els dona
neguits,

fins que de tristesa moren arraulits.
Respecta'ls, que el poble que per ells procura,
demostra tenir-ne bon seny i cultura.
Estima'ls, venera'ls, puix has de pensar
que, si avui tu ets jove, seràs vell demà.
L'acte, vell i noble, que avui celebrem
és un homenatge que als vells adrecem!
PER MOLTS ANYS!

GENT
OPINIÓ
CULTURA
MOIANÈS
POLÍTICA
CRÒNICA

Subscriu-vos a

La Tosca

ACTES I ESDEVENIMENTS

El neguit polític català no desllueix la festa major d'hivern a Moià

Elisa Roca

Celebracions eucarístiques, ball de garrofins i preàmbul dels Tres Tombs

La festa major d'hivern va començar, com sol ser habitual, amb la missa que tingué lloc el dimecres dia 17, dia de Sant Antoni Abat, a l'església parroquial a les onze del matí. Al cap de dos dies, el divendres, els garrofins van sortir des de Can Carner, acompanyats del Pollo i de quatre *teiers*, a fer la cercavila com cada any, en honor de sant Sebastià. Es van adreçar primerament al carrer de Sant Antoni, per a seguir cap a les places Major, de Sant Sebastià, de Sant Josep i del Colom i, llavors, anar retornant al lloc d'inici, sempre amb el seguici de familiars, amics i altres vilatans.

L'endemà, per honrar la figura del nostre patró es va oficiar la missa solemne de les dotze del migdia. La va presidir el rector, Mn. Fulgence Hitayezu, i va ser concelebrada pels mossens Carles Riera, Josep Ruaix —que va pronunciar l'homilia i va dirigir els cants— i Jordi Rosich, i els escolapis Marian Baqués i Josep Maria Balcells. Sens dubte aquesta celebració eucarística de Sant Sebastià té un punt diferent de totes les altres per la presència dels garrofins ballant a toc de flabiol davant l'altar, durant l'ofertori. L'ofici va finalitzar amb el cant dels Goigs de Sant Sebastià i la veneració de les seves relíquies. Sortint del temple es va poder gaudir novament del ball dels garrofins, efectuat davant mateix de les escales.

A les sis de la tarda hi havia programat un espectacle de pallasos anomenat *Clown excèntric*, que va ser posposat per a més endavant.

I va ser a les vuit de la tarda que, amb l'acompanyament musical dels grallers de Moià, els administradors d'aquest any i els banderers d'altres anys, tots vinculats a la festa dels Tres Tombs, van fer el trasllat de la bandera fins a casa de la banderera d'aquesta edició. Enguany era Lourdes Moya, que va rebre la bandera de mans de Josep Gallifa, banderer de l'any passat. La festa va acabar amb un sensacional sopar a l'espai cultural Les Faixes, que va agombolar una norantena de persones.

Festa major d'hivern i l'esport: la cursa de muntanya «Els dos 2 turons»

Organitzada pel GEMI, la cursa dels dos turons del dia 21 al matí va desplegar totes les seves variants. En la XVI Cursa de Muntanya es van recórrer uns 21 km i comptava amb el trofeu especial «Loreto» per a l'atleta que passés per un control concret en primera posició; els seus guanyadors van ser Gerard Morales, Jaume Busquets i Marc Sabater. En el XV Canicròs, d'uns 10,7 km i on els participants van amb el seu gos, el podi va correspondre a David Santaeulàlia, Sergi Costa i Marc Lonewolf. En la 9a caminada, també d'uns 10,7 km, els primers a arribar van ser Alba Purtí, Jana Cid i Ingrid Linuesa. En la 7a cursa curta per a majors d'onze anys i d'una llargària d'11 km, les primeres posicions van correspondre a Joan Vilardell, Miquel Martínez i Biel Ràfols. Per últim, també es van celebrar la cursa infantil, de 4,4 km, i la 3a cursa XXS de, 250 metres. En un dia rúfol però no gaire fred, van prendre la sortida els participants de

Sortida de la cursa Tres Turons (fot. Xavier Rius)

Garrofins i dansaires a la plaça del CAP

Els Tres Tombs arribant a la plaça Major (fot. C.I.C. - Moià)

Actuació de Dàmaris Gelabert a les Faixes (fot. Xics Festival)

les diverses categories, a partir de dos quarts de deu, organitzats en diferents trams de temps per no superposar-se les curses. Les sortides i arribades van ser a la plaça de Sant Sebastià.

Les danses tradicionals

El diumenge dia 21 es van dansar, a la plaça del CAP a la una del migdia, el ball del Ciri, el ball de Garrofins i el ball de Gitanes. L'acompanyament musical va anar a càrrec de la Cobla Sabadell. Donat que aquest any hi havia un bon grapat de balladors, no va ser necessari que la cobla interpretés una sardana entremig de les danses per tal que els balladors es canviessin de vestimenta, ja que només dos d'ells van haver de repetir els balls. Encara que el dia era ennuvolat, no feia gaire fred i tant els dansaires com la gent que els va venir a veure van gaudir de l'espectacle sense enfredorar-se com altres anys. La matinal va acabar a toc de sardanes.

La festa culmina amb els Tres Tombs

A partir de les sis de la tarda del dia 27, el grup de *country* de Moià i altres balladors de diferents poblacions es van aplegar a la plaça Major per acompanyar, amb els seus balls i animació, la botifarada que organitza la comissió dels Tres Tombs. Encara que la temperatura era baixa i el fred es ficava dins el cos, es van distribuir 353 entrepans, les botifarres dels quals provenien de Cal Noc, Cal Vives, Cal Maties i Ca la Teresa; el pa, de Cal Bou i del Forn de Cabrianes. Mentre la gent ja anava fent cua per poder menjar o escalfar-se una mica vora les brases, el grup de grallers es va traslladar a les cases dels administradors d'enguany per anunciar-los amb una serenata que calia estar a punt per a la gran festa de l'ende-

mà. A la plaça es va fer la rifa d'una pañera, que anà a parar a mans de Climent Romeu.

I va semblar increïble que el diumenge 28 de gener es despertés assolellat i amb una temperatura tan suau i agradable com la que va fer, sabent que dos dies abans havia caigut una copiosa nevada que va cobrir el paisatge de blanc en bona part del Moianès... Segurament sant Antoni Abat va intercedir perquè es poguessin celebrar els Tres Tombs sense cap contratemps! Així, doncs, el diumenge, cap a un quart de dotze del matí, tota la cavalcada que s'havia posat a punt als carrers propers al pavelló, va començar a enfilar l'avinguda de la Vila per rebre la primera benedicció. Obria la comitiva el Pollo i la banda de Som-hi de Caraband («rebombori popular altiplanenc», com ells mateixos es defineixen), un grup d'excel·lents músics que van aportar xaranga i alegria durant tot el recorregut. Els seguien, no cal dir-ho, la banderera d'enguany, Lourdes Moya, els administradors sortints, Albert Arisa, Gabriel Arisa i Salvador Seracarbassa, i els entrants, Josep Farràs, Claudi Clusella i Jordi Mota. Al seu darrere, un seguit de petites carrosses, un reguitzell de cavalls i ponis, molts d'aquests de l'hípica El Serrat —que es van incorporar a la corrua a mig fer—, tres carros de tir, carrosses de mitjana envergadura i una dotzena de tractors antics arrossegant antigues eines de treball que per a la majoria de públic present segur que eren del tot desconegudes. No hi ha dubte que els Tres Tombs serveixen per a tornar la mirada enrere i ser conscients que, malgrat el funcionament actual de la societat, el món rural i la pagesia havia tingut a Moià i arreu de Catalunya una importància cabdal.

Tot va transcórrer en ambient festiu i, encara que no és dels anys amb més participació de carrosses, el bon temps va fer que el públic assistent fos molt nombrós.

Un dels punts on sempre s'acumula més gent és en sortir de la missa de dotze, entre el segon i el tercer tomb, quan es balla, el Contrapàs curt, ball lligat als traginers i efectuat, solament, per dos balladors (Cosme Homs i Aleix Roca) amb la vestimenta típica de l'època. Un cop finalitzat el ball, la comitiva va enfilem l'últim tomb i es va dirigir al punt d'arribada, la plaça de l'Hospital, on es van lliurar els records de la diada i es van fer les fotografies corresponents. Deixem dit que aquest any la comissió dels Tres Tombs va arranjar i organitzar la festa sense la figura d'un president. Josep Paretas ho va deixar un cop acabada la passada edició i encara no s'ha triat o no s'ha trobat qui vulgui anar al capdavant.

Concert d'hivern de Dàmaris Gelabert

Cal deixar constància que el mateix diumenge hi havia programat un altre espectacle. Es va tractar d'un gran concert de Dàmaris Gelabert a la sala de Les Faixes i, tal com ens comentava l'Adria-

na Vall, directora de Xic Festival, «va reunir mil persones en dues sessions matinals que van fer cantar i ballar grans i, sobretot, petits». Aquest concert va ser organitzat pel festival de música infantil Xics Festival, que aquest any celebrarà la seva segona edició, altre cop a Moià. Amb aquest exitós concert es va donar el tret de sortida al festival que el pròxim dissabte 30 de juny tornarà a omplir el parc de Moià amb la millor música per a la mainada de casa nostra, així com amb activitats infantils per als petits i per a tota la família (tallers, titelles, jocs, teatre).

El Xics Festival està apadrinat pel músic i productor Marc Parrot i en la passada edició va congregat més de mil cinc-centes persones, que van gaudir dels concerts de Reggae per Xics, el Pot Petit, Xerramequ Xiquets Sound i altres. L'organització, totalment voluntària, espera tornar a repetir l'èxit de l'any passat i, pròximament, faran la presentació oficial, on anunciaran els músics i artistes de l'edició d'aquest any. Si voleu més informació, només heu d'anar a www.facebook.com/xicsfestival.

Rua en suspens fins a l'últim moment...

Elisa Roca

L'Escola Pia torna a sortir per Carnaval

Com cada any, alumnes i professors de l'Escola Pia van sortir disfressats pels carrers de Moià per festejar el Carnaval. Sempre vinculen les seves disfresses amb la temàtica de l'eix transversal que segueix l'escola durant el curs. Enguany es tracta de l'energia, per la qual cosa es van poder veure disfresses de plaques solars, sols, piles, bombetes, etc., tots sota la mirada del Rei Carnestoltes —un sol— portat pels alumnes més grans. La rua, precedida per la música dels Grallers de Moià, va arribar a l'escola, on tots van poder berenar amb un bon tros de coca.

Carnestoltes Infantil

Com ja fa anys, els nens i nenes del Cau amb els seus monitors i monitores van celebrar el Carnestoltes Infantil. Els caps de totes les seccions de l'Agrupament Escolta van convocar la canalla, els seus familiars, amics i tots els qui volien passar una bona estona a les quatre de la tarda del dissabte dia 10 de febrer a la plaça Major per començar la cercavila. Les unitats de l'agrupament van vestir-se de *Músics de Bremen* i, amb una gran gatzara, capitanejada per l'animador Marc Oriol, van recórrer els carrers mostrant les seves singulars disfresses. Un cop acabada la volta i concentrats de nou a la plaça Major, tots els presents van poder tastar la xocolata desfeta preparada per la unitat denominada Gats Vells, pares i mares vinculats o afins a l'Agrupament Escolta i que quan cal donen un cop de mà allà on faci falta. La festa es va allargar amb ballaruga i sarau fins ben entrat el vespre.

Carnestoltes en suspens fins a l'últim moment...

Les previsions del temps no auguraven una tarda de dissabte (17 de febrer) gaire tranquil·la i, efectivament, havent dinat va començar a caure una pluja fina que va fer saltar totes les alarmes. Des de l'ajuntament es va convocar una reunió per parlar de què s'havia de fer, si anul·lar la rua o bé arriscar-se i tirar endavant. Veient que els mapes del temps de l'instant no marcaven una precipitació ni gaire forta ni gaire constant es va aprovar de seguir amb tot el que es tenia previst. Ara bé, en lloc de començar a les sis de la tarda es va començar aproximadament a les set, fet que no va provocar un retard exagerat respecte als anys anteriors, perquè enguany no va haver-hi tanta aflluència de carrosses com anys enrere. Van ser disset. Es van poder veure grups de mims, cantants de rock, submarinistes, astronautes, viquings, mecàniques, etc. El públic va aplaudir amb ganes la carrossa dels membres de la qual sempre animen de gran manera el Carnestoltes amb la seva peculiar posada en escena i que enguany van coreografiar la cançó *y.m.c.a* del grup de música disco dels anys setanta Village People, vestits d'indis i enforquillant per la part de davant un policia i per la part de darrere un vaquer. Tot un espectacle. Però, com gairebé tots els espectacles al carrer, hi ha la part positiva, que és l'alegria, la música, la companyonia, i la negativa, que és l'excés de beguda alcohòlica entre els joves i el delit d'uns quants de malmetre mobiliari urbà i comportar-se amb incivisme. El Carnaval de Moià no ha estat diferent. A partir de les onze de la nit que va tenir lloc el ball de Carnestoltes a Les Faixes amb els dj's Nando i Joel Masip.

T	P	G	E	I	K	L	A	C	N	A	B	S	A
C	R	A	G	T	U	L	E	R	T	Y	J	M	S
E	Z	E	T	I	B	C	U	Q	R	Y	I	X	O
D	E	Q	M	O	I	M	E	S	U	R	O	C	L
A	Q	A	Z	U	H	O	X	S	W	P	L	V	I
U	S	F	H	K	J	L	A	X	V	N	N	B	F
G	A	X	V	N	J	A	I	Y	R	P	B	O	K
H	A	Q	A	G	U	L	L	A	Y	U	R	R	C
L	R	I	B	H	G	E	J	S	E	Q	V	O	A
B	O	I	X	A	V	R	I	T	U	G	C	L	R
E	D	Q	C	F	H	B	A	E	R	Y	X	P	C
J	E	S	D	F	G	R	T	J	K	U	Z	E	B
I	T	M	X	C	T	A	Y	E	R	C	A	J	A
Z	D	E	G	Y	J	P	R	I	S	C	L	E	B

SOPA DE LLETRES

Elvira Permanyer

Apicultura

Busqueu el nom de tretze paraules relacionades amb el món de l'apicultura. Podeu trobar els noms a la p. 50.

Quatre de les comparses del Carnestoltes de Moià (fot. Xavier Rius)

MOIANÈS

Mònica Sentias, caramelles a l'Estany

David Prat

Quan arribava la Pasqua, la Mònica Sentias anava a caramelles com la resta de nens de l'Estany. I ho va fer fins a setze anys. Ja feia temps que els capellans del poble no se'n feien càrrec i era l'Anna Brugué, una mestra de música del poble, qui se'n cuidava. A la Mònica sempre li havien agradat, les caramelles, i l'any a sobre va ajudar l'Anna a organitzar-ho tot. I, com que l'Anna va marxar de l'Estany, la Mònica va acabar essent, amb divuit anys, la capdavantera del grup de caramellaires Sortits de l'Ou. Enguany, la Mònica ha fet trenta-sis anys.

Les tradicions d'un poble no sempre perviuen per inèrcia. Molts elements del folclor es mantenen vius gràcies a l'esforç i la determinació d'algunes persones. I les caramelles de l'Estany en són un bon exemple.

De dificultats perquè cada any hi hagi hagut caramelles, la Mònica Sentias n'ha tingudes una bona colla. Per començar, els nens van començar a perdre l'interès per les caramelles així que complien onze o dotze anys. Ja es veien massa grans

per a una cosa com aquesta. I això que, abans de la guerra, les *camilleres* les cantava un cor d'homes. A l'Estany les caramelles s'han infantilitzat i actualment associem la festa a una colla de nens vestits d'hereus i pubilletes cantant i ballant amb alegria pels carrers del poble. La Mònica ha hagut de fer molts esforços per retenir els nens més grans en el grup de caramellaires i poder donar més vistositat als balls. La col·laboració del cor de dones de l'església al migdia a la plaça i la ballada final de sardanes reforcen una imatge més intergeneracional de la festa.

També ha calgut vèncer la competència de la gran oferta de lleure que hi ha avui en dia. Abans, durant la Setmana Santa, la canalla no tenia gaire cosa més a fer que anar a caramelles. En els anys quaranta, poder fer alguna cosa junts, noiets i noietes de dotze i tretze anys (eren temps d'una forta repressió sexual), també era un estímul important per a participar-hi. Però ara hi ha mil coses a fer per Setmana Santa: excursions i viatges amb la família, esports, activitats culturals de

tot tipus, etc. Per això la Mònica es va adonar que no servia de res enfadar-se amb les famílies que no es presentaven a alguns assaigs. Ha calgut adaptar-s'hi i a hores d'ara només s'assaja els dissabtes a la tarda a partir d'un mes abans de Pasqua, i un parell de cops més durant la mateixa Setmana Santa.

No cal estranyar-se d'aquests canvis, perquè són moltes les tradicions que es transformen. I potser és justament això el que les manté vives. Hi ha enormes diferències entre les caramelles d'ara i les *camilleres* de la primera meitat del segle XX. Sense anar més lluny, avui en dia tenim una tradició pràcticament profana del tot. El component religiós s'ha anat fent fonedís de mica en mica. Ja hem dit que els capellans van deixar de fer-se'n càrrec fa anys. Les cançons estrictament religioses també han anat desapareixent del repertori. I, finalment, la participació dels caramellaires a missa de dotze el Diumenge de Pasqua també es va acabar ara fa uns quants anys. Avui, la festa sembla més una exaltació de l'arribada del bon temps que no pas un cant a la resurrecció de Jesús.

Tampoc no és igual el recorregut que fan els caramellaires. S'ha anat escur-

çant. Anys enrere, les caramelles començaven el Dissabte de Glòria i el recorregut contemplava no solament els carrers del poble sinó també totes les masies de l'entorn. Hi ha força estanyencs que encara ho recorden. Al matí anaven cap al cantó del Soler de Terrades, Codinacs, Vilalta, Cal Rei, Comes... I a la tarda tocava anar a Senties, el Castell, Puigmartre, Postius, etcètera. I en acabat tocava el poble. Es feien un bon tip de caminar, els caramellaires! Ara, en canvi, el recorregut queda reduït als carrers més centrals del poble.

El repertori de cançons es va renovant contínuament, tal com ja passava abans, que els capellans també proposaven cançons noves de tant en tant. S'han perdut, però, les corrandes d'escarni que es dedicaven als amos de les cases poc generosos amb els caramellaires, com ara aquesta:

*La mestressa d'aquesta casa
n'ha menjat masses fideus,
que en porta la panxa arrugada
com el campanar de Reus.*

De vegades, aquestes corrandes estaven especialment dedicades a una casa determinada:

Mònica Sentias (fot. D. Prat)

Els caramellaires del 2017 abans d'iniciar un ball (fot. D. Prat)

*A la jove de Vilalta,
Déu li doni mala sort.
Déu li mati les gallines
i li tregui els ulls de lloc.*

Avui en dia, el bon to és obligatori fins i tot amb els pocs veïns que reaccionen amb mal humor a les trucades insistents que l'eufòrica canalla fa als timbres i les portes de les cases a partir de les nou del matí. La il·lusió de la mainada s'explica també per la propina que demanen, que servirà per a cobrir algunes despeses i per a pagar una sortida a principis d'estiu amb tots els caramellaires. Quan la religió tenia una presència central en la festa, l'ex-

cursió se solia fer a Montserrat o a Núria. Però també això ha canviat: els santuaris de la modernitat laica s'han traslladat a espais tan estrambòtics com Port-Aventura o el Tibidabo.

La Mònica Sentias compta darre-rament amb la col·laboració de l'Imma Franquesa, la Bea Fontanet i la Mireia Barrera per a organitzar la festa. El seu desig és que no es trenqui el fil d'una tradició tan antiga i que encomana tanta alegria.

Veure la il·lusió amb què els nens canten, ballen i truquen a les portes de les cases estanyenques li dona empena per a tornar-s'hi a posar un any més.

El judici del xeic d'Oló arriba al final

Josep Canamasas

El dijous 1 de febrer va començar el judici per a determinar què se'n va fer del patrimoni que tenia el príncep saudita Saad Bin Abdul Aziz Bin Abderraman al-Saud a Catalunya. El cas s'ha portat a judici catorze anys després que un apoderat de la família presentés una querrela a l'apoderat que el xeic tenia a Barcelona. Una de les finques que posseïa era el castell de Rocafort, al terme municipal de Santa Maria d'Oló.

El germà del rei saudita va comprar la finca del Moianès l'any 1982 quan era diplomàtic a l'Estat espanyol i residia a l'hotel Princesa Sofia de Barcelona. Es tracta d'una finca de 880 ha, de les quals quaranta-cinc són de conreu i la resta de bosc. Dins la finca s'hi troben els castells de Rocafort i Rocabruna, i les masies del Güell i l'Alou. Uns anys abans també en formaven part la finca de Montcabrer i el Molí de Rocafort. El príncep va venir comptades vegades al poble d'Oló, però els olonencs sabien quan era al castell perquè a fora hi havia una parella de la

Guàrdia Civil custodiant la finca. De fet, entre 1982 i 1984 hi venia la major part dels caps de setmana. Hi havia instal·lat la cria de cavalls de raça àrab que es podien veure passant per la carretera comarcal per a anar a Vic. Després, cada vegada va venir menys, fins que en 1989, malalt de càncer, va marxar a Houston per tractar-se. El juliol de 1993 va morir i va ser enterrat a la Meca. L'any 1989 havia donat poders al sots-director de l'hotel Princesa Sofia perquè anés venent les finques. Aquest apoderat, després de la mort del príncep, va continuar venent, quan sembla que els poders ja estaven extingits. Per tant, quan l'any 2001 va vendre la propietat de Rocafort a una empresària russa, legalment ja no ho podia fer.

L'any 2004, un representant de la casa reial saudita es va querellar contra l'apoderat, la seva dona i la persona que va comprar aquesta propietat. El cas s'ha allargat durant catorze anys degut a la dificultat de declarar per part dels hereus, ja sigui presencialment o a través de video-

conferència. Al final la família no ha declarat, tota l'acusació ha estat exercida per un apoderat egipci de la família saudita.

Actualment es dona el cas que l'apoderat català fa un any que va morir. La fiscalia ha acusat la dona i el fill de l'home fort del xeic i també l'empresària russa i el seu comptable. Hom els acusa d'un frau de 6,7 milions d'euros. Per altra banda, la defensa al·lega que durant aquests anys (vint-i-cinc des de la mort del príncep), cap membre de la família saudita no ha vingut a Catalunya per gestionar l'herència, més quan, en una ocasió, l'apoderat va anar a Aràbia Saudita per demanar

desconeixia que el príncep fos mort i que el notari tampoc no li ho va comunicar a l'hora de comprar la finca, per la qual va pagar 900 milions de pessetes, quan el valor cadastral era de 100 milions.

El cas està vist per a sentència. El fiscal demana dos anys i mig de presó per a la mare i el fill. Encara haurem d'esperar un cert temps per a veure com acaba l'herència del príncep àrab Saad Bin Abdul Aziz Bin Abderraman al-Saud a Catalunya.

* * *

Amb LA TOSCA ja a impremta, l'Audiència de Barcelona ha dictat la sentència,

Façana lateral de Rocafort (fot. J. Canamasas)

què havia de fer i el fill gran del xeic li va respondre, suposadament, que ho continués gestionant. Per aquest treball, fins a la seva mort, l'apoderat ha estat cobrant 24.000 euros mensuals. Tant la dona com el fill de l'apoderat van declarar que desconeixien els tractes del seu marit amb el príncep, però que mai la família no s'havia enriquit amb les finques, perquè ells ja tenien un patrimoni considerable abans de la mort del xeic.

Per part de l'empresària russa, s'afirma que ella ha estat una víctima, perquè

més aviat del que hom podia preveure. Es dona com a provat que l'apoderat va vendre les propietats sense tenir capacitat, amb l'objectiu de quedar-se els diners; però com que ha mort, no se li poden exigir responsabilitats. En canvi, la seva dona, que se'n va beneficiar amb 47.000 euros, ha estat condemnada a tres mesos de presó (que no haurà de complir) i a retornar aquesta quantitat als hereus del xeic, una xifra que no els farà ni fred ni calor. El fill i els empresaris russos han quedat absolts.

Nous serveis del Consell Comarcal

Consell Comarcal del Moianès

Oficina de Serveis Tècnics

Des de mitjans de gener, el Consell Comarcal ha posat a disposició dels ajuntaments l'Oficina de Serveis Tècnics del Moianès (OSTEM), un servei mancomunat centrat en la prestació dels serveis tècnics municipals, relacionats amb la planificació i la gestió urbanística dels municipis. Inicialment s'han posat a disposició dels ajuntaments els serveis d'enginyer i d'arquitecte. Al servei d'arquitecte s'hi han adherit set ajuntaments, i al d'enginyer, vuit.

Entitat certificadora

Des de principis d'any, el Consell Comarcal pot generar certificats digitals (signatures digitals) com a entitat certificadora de T-CATs per a ajuntaments i com a entitat certificadora d'idCATs per als ciutadans. La T-CAT és la targeta del personal de les administracions públiques catalanes i conté certificats digitals reconeguts de CATCert que permeten de garantir la identitat i els atributs personals del seu titular i que està vinculat amb el subscriptor pertanyent al sector públic. L'idCAT Certificat és un identificador digital que garanteix la identitat de les persones a internet; permet d'operar amb diferents administracions i, a més, assegura la integritat de les dades que s'envien, així com la seva confidencialitat.

Informació al consumidor

Des de l'Oficina Comarcal d'Informació al Consumidor es dona atenció presencial sobre consultes de consum. Es realitza la recepció i la tramitació de les queixes, les reclamacions i les denúncies que presentin els habitants dels diversos municipis de la comarca. Els horaris d'atenció al públic són dilluns i dijous de 9.00 a 14.00 h i dimecres de 16.00 a 19.00 h.

Intermediació per a deutes de l'habitatge

El Servei d'Intermediació pels Deutes de l'Habitatge (SIDH) s'ofereix amb el suport de la Diputació de Barcelona i amb la col·laboració de l'Agència de l'Habitatge de Catalunya. L'objectiu és donar informació, assessorament i intermediació a les persones o famílies amb problemes per a afrontar el deute hipotecari del seu habitatge habitual, avaladors d'habitatges que estan en situació d'impagament o llogaters que també deuen el lloguer del seu habitatge habitual. Per a poder accedir al servei cal sol·licitar cita prèvia trucant al 938 208 000.

Altres iniciatives

Seixanta-nou alumnes participen a l'Espai *edu.moianes*. En aquest, els alumnes de sis escoles de la comarca disposen d'un espai per a fer les tasques encomanades des de l'escola i ho aprofiten també per a fer una estona d'esbarjo en el qual poden desenvolupar capacitats i habilitats en un entorn de lleure.

Iniciem el Servei itinerant d'Intervenció Socioeducativa (SIS) per a infants, adolescents i famílies del Moianès. El primer espai SIS s'ofereix a Moià amb l'objectiu d'estimular i potenciar l'estructuració i el desenvolupament de la personalitat, la socialització, l'adquisició d'aprenentatges bàsics i l'esbarjo dels infants, adolescents i famílies amb necessitats específiques.

En l'àmbit de promoció econòmica, el Consell Comarcal ha contractat vuit persones en programes de foment de l'ocupació (cinc amb el programa de treball i formació, dues amb el programa de garantia juvenil de joves en pràctiques, i un agent d'ocupació per al desenvolupament local).

El Consorci atén 22.410 visites l'any 2017

Consorci del Moianès

Durant l'any 2017, el Consorci del Moianès ha atès un total de 22.410 visites, sumant les visites ateses pels serveis del Consorci (10.702) i els visitants de turisme (10.708). Aquestes visites corresponen tant a usuaris particulars com a empreses o entitats que han fet ús d'alguns dels serveis. També s'han produït 29.820 visites al web del Consorci (www.consorcidelmoianes.cat) i 25.572 al de turisme (www.moianesmes.cat). A part de les visites de turisme, les àrees que han atès més usuaris han estat formació i educació (4.682 visites) i el Servei d'Ocupació del Moianès (2.423).

Des de l'àrea de **formació i educació**, s'han realitzat 103 cursos, amb 1.424 participants. Quant a formació reglada, s'han fet cursos per a preparar les proves d'accés a cicles formatius de

grau superior (19 alumnes), el cicle formatiu d'atenció a les persones en situació de dependència a l'Institut (34), el curs de monitor d'activitats de lleure infantil i juvenil (15) i, aquest primer semestre del 2018, finalitzen els cursos de català nivell A2 i C2 (40). També cal destacar la participació de 102 persones en la quarta edició de la Universitat d'Estiu del Moianès.

D'altra banda, el Servei d'Ocupació del Moianès ha atès 2.423 visites, que corresponen a 730 usuaris diferents; 279 visites corresponien a visites que han

assistit per primer cop al servei, sobretot primeres entrevistes per a la recerca de feina. Durant aquest període, el SOM ha gestionat 213 ofertes de feina i des dels diferents serveis del Consorci s'han detectat 214 insercions laborals (per compte d'altri o per autoocupació).

Entre els projectes d'aquesta àrea hi ha el programa 30 Plus, que vol fomentar l'ocupabilitat de persones en situació d'atur majors de trenta anys. Els resultats

han estat set contractes realitzats; hi ha hagut vuit participants i set empreses, amb seixanta hores de formació realitzades. S'ha atorgat la subvenció a quatre empreses i la de les altres tres està pendent de resoldre.

Un altre programa és el de Treball i Formació, projecte d'experiència laboral i formativa, amb sis

participants contractats per a un període de sis mesos en el marc del projecte «El Moianès més a prop del territori», pla de manteniment d'espais públics de l'Ecomuseu del Moianès (concedit al Consell Comarcal i gestionat pel Consorci).

Al mes de desembre del 2017 s'ha iniciat la formació ocupacional al Moianès, adreçada prioritàriament a persones treballadores en situació d'atur. S'han concedit al Consorci tres cursos, el primer dels quals («Operacions auxiliars de serveis administratius i generals») ha començat

amb quinze participants, i els altres dos, sobre organització i gestió de magatzems i anglès per a gestió comercial, s'iniciaran pròximament.

En l'àrea d'**emprenedors i empreses** s'han assessorat noranta-una empreses ja existents, vuitanta-quatre nous projectes empresarials i vuit entitats. S'han creat vint empreses noves, que han suposat vint nous llocs de treball. També s'han concedit subvencions per un valor de 196.837,62 euros, corresponents a vint-i-vuit subvencions concedides.

Com a projectes destacats d'aquesta àrea hi ha la convocatòria Leader 2017, amb disset peticions al Moianès, que representen un total d'inversió elegible de 2.444.143,93 euros, les quals es troben pendents de resolució, i els incentius Comerç 2017, ja resolts, amb onze sol·licituds, que han suposat una inversió de 120.003,84 euros i un total d'ajut de 26.184,84 euros.

En el projecte Cultura Emprenedora a l'Escola hi han pres part sis escoles, set cooperatives constituïdes i 135 alumnes (cursos 2016-2017 i 2017-2018). El programa Reempresa s'ha materialitzat, al llarg del 2017, amb sis traspassos realitzats entre reemprenedors i empreses.

També cal destacar el projecte Indústria Local – Foment de la Indústria Alimentària del Moianès, amb dues formacions

de 200 hores de durada (curs sobre logística i magatzem i obrador d'indústries alimentàries i curs sobre qualitat en la indústria alimentària), amb vint-i-set alumnes i nou empreses que han acollit catorze alumnes en pràctiques. En total, arran d'aquest projecte hi ha hagut disset insercions laborals.

En l'àrea de **dinamització turística i comercial** s'ha organitzat la festa Viu l'Ecomuseu, amb la presentació de les obres del camí ral i l'Ecomuseu del Moianès com a centres d'interès destacats. També s'ha participat o gestionat en quinze fires locals o externes. S'ha actualitzat el catàleg Tasta'm, amb vuitanta empreses participants, i s'ha reeditat el desplegable del Moianès en català i anglès, així com altre material gràfic de l'Ecomuseu i de promoció de cada municipi. S'ha fet formació específica i s'han dissenyat jornades per als sectors del Moianès Ve de Gust (turisme, comerç, productes de la terra i sector primari) i s'ha gestionat l'oficina de turisme i els llocs visitables de l'Ecomuseu. Com a novetat d'enguany, l'adhesió i el certificat en el distintiu de qualitat turística Biosphere.

Aquests resultats són només una pinzellada de tota la feina desenvolupada al Consorci del Moianès, que es recull més extensament en la memòria que trobareu a la web www.consorcidelmoianes.cat.

LLETRES

Versos diversos...

Baltasar Fonts

La Maria Mercè Marçal va néixer a Ivars d'Urgell en 1952. Fou una poeta, catedràtica d'institut, narradora, editora i traductora catalana que va morir a Barcelona en 1998. En la seva obra poètica hi ha diverses figures mitològiques. Empra, per exemple, el naixement d'Atena per a analitzar la relació que les dones han mantingut amb la literatura. Atena, que arriba al món vestida i armada, protegida de la seva nuesa pel llegat patern de l'armadura i concebuda com un arquetip viril, representa la construcció conceptual masculina de la feminitat. D'altra banda, el seu escut —record de la mare— porta incrustada la figura de la Medusa: la dona salvatge i perillosa, el femení més desfermat i indomable, la feminitat en estat pur, la qual representa la nuesa d'Atena. Així, doncs, per a Maria Mercè Marçal, la dona poeta és un híbrid entre Atena i Medusa.

Entre altres, va escriure un pensament que té molt de lluc: «A l'atzar agraeixo tres dons: haver nascut dona, de classe baixa i nació oprimida. I el tèrbol atzur de ser tres voltes rebel». I aquí ve el sonet:

Ens besem a ple bosc, en clariana fosca,
on només planen ombres d'ocells sense memòria.
Els esquirols amaguen els mots sota les pinyes.
La lluna oblida el foc que li encén la cara.

Les falgueres crepiten amb el rou de la festa
—ni ho saben, que hi ha l'erm ordenat de l'herbari!
Per venir ens hem buidat les butxaques i els ulls
i hem deixat endarrere cartipassos i noses.

Ens traiem els vestits i ens abracem badats
com dues boques fosques: som la carn dins de l'ungla.
I quan ens en tornem, plens a vessar, brandem
paperines molt fones amb les mans de l'amor.

I escapem per la plaça major d'aquest neguit
serramostre de mel i de llet i de fulles...

M. Mercè Marçal (Mariona Millà)

Glossari

Crepiten: espeteguen. *Rou*: rosada. *Brandem*: agitem. *Serramostre*: mostrari, inventari.

CLÍNICA PODOLÒGICA MOIÀ

Centre de Podologia autoritzat pel Departament de Salut Plaça del Colom, 4 2n-2a // 08180 Moià

- QUIROPÒDIES (durícies, ulls de poll, ungles, ...)
- CONTROL PEU DIABÈTIC
- BERRUGUES PLANTARS
- ORTESIS DE SILICONA
- ESTUDIS BIOMECÀNICS
- PLANTILLES PERSONALITZADES
- REVISIONS INFANTILS

HORES CONVINQUDES

DIES DE VISITA

Dilluns
Dimecres
Divendres

Cristina Homs Fargas N° Colegiada: 1456

93.820.91.55 - 659.660.348

Cal Cristo

Marian Baqués

1877. El senyor Josep Coma i Passarell edifica Cal Cristo i urbanitza el terreny de l'actual parc de Moià. 1915. Llega la casa i el parc a l'Escola Pia. L'any 1935 passa a l'Associació pro-Monument a Francesc Viñas i l'any 1941 a propietat municipal. El 16 d'agost de 1935 s'inaugura a Cal Cristo la Biblioteca de Moià. No podia dedicar-se a millor finalitat: una biblioteca! (Elvira Permanyer, «La Biblioteca de Moià (1935-2010). 75 anys donant servei», dins *Modilianum*, núm. 43, any 2010, pp. 55-90).

Gràcies a l'escriptura i a la lectura, el fil de la cultura ens lliga amb un passat clàssic que ens ha fet. Mireu què diu, per exemple, un plafó del Centre del Romànic de la Vall de Boí: «Entre els segles VII-X, a l'occident d'Europa [...] hi havia persones als monestirs que estimaven l'art de llegir i que van admirar les obres del món antic.»

Un article de Sadurní Tudela em féu veure clars els criteris que la biblioteca d'una escola havia de seguir. Vaig experimentar com una conversió. Canvià el plantejament de l'escola i els nens i nenes en sortiren altament beneficiats. Unes pautes que també valen per als adults. Heus-ne ací un fragment: «Què ens juguem en el fet que els nostres alumnes llegeixin abundantment, per gust, llibres de qualitat? Acotem la pregunta: *Llegeixin abundantment*. Hi ha escoles que han aconseguit una mitjana de 15 a 20 llibres nen/curs. *Per gust*. No per obligació, per qüestió de notes. Sense una especial pressió sobre l'educand. Simplement perquè ell ha descobert el llibre com una forma més de passar-s'ho bé. *Llibres de qualitat*. No és el mateix llegir-se una quinzena de *Hollister* que llegir una quinzena d'obres qualificades de

diferents autors» («Cómo crear el gusto por la lectura en la escuela», dins *Primeras Noticias*, núm. 80, desembre 1987, pp. 20s).

Vaig conèixer na Rosa Piquín el 26 de gener de 1996. Compartíem una taula rodona als Claretians de Gijón. Des d'aleshores ens uneix una amistat que ens ajuda a créixer. Hem col·laborat en diverses publicacions i cursos. Ella, però, s'ha especialitzat en el tema de la lectura infantil i en les biblioteques de les escoles i n'ha esdevingut un punt de referència en tot l'Estat. Un text seu: «El treball amb textos de diferent tipologia (literaris, divulgatius, científics, didàctics...), o de diferent suport (llibre, audiovisual, informàtic...), contribueix a obrir la porta al coneixement i al creixement personal. No s'ha de considerar temps perdut el que es dedica a comprendre i a raonar els conceptes i les seves relacions mitjançant la lectura de textos, siguin científics o didàctics (enciclopèdies, monografies, pàgines web...), perquè aquesta activitat proporciona capacitat d'anàlisi, de relació, de contextualització, de comunicació, etc., necessàries per a sobreviure en un món tecnificat i canviant» (*Proyectos documentales integrados*, Pamplona 2012, p. 9).

Devia ser el juliol del 86 que vaig compartir un curs amb un psiquiatre. Recordo que parlàvem de la necessitat que tenim les persones de bastir un món interior per a fer-nos forts, per a ajudar-nos a cercar un sentit a la vida. La lectura és un mitjà per a estructurar el món interior: «Sense la lectura no seríem el que som, no seríem humans. Necessitem paraules, poesia sobretot, per a humanitzar-nos. Els llibres formen part de la vida, en són un dels components essencials, de la matei-

xa manera com ho són l'amistat, l'amor, la tendresa, l'alegria, els negocis, i tot el que contribueix al fet que la vida sigui més agradable i fàcil i comprensible i digna de ser viscuda» (Emili Teixidor, *La lectura i la vida*, Barcelona 2007, p. 129).

He pogut gaudir de llibres no professionals perquè m'acompanyen al llit. El llum de la tauleta encès, el coixí doblegat, el cos lleugerament amunt, un llapis a punt, i –apa!– fins que s'acluquen els ulls. Però no tothom pot llegir així. L'ambient hi ajuda: «La lectura sempre ha d'ocórrer en algun lloc. I tot lector sap que on llegim afecta el com llegim: amb quin plaer, disposició i concentració. Llegir en el llit, sentint-se còmode i relaxat és diferent de llegir en una freda estació esperant un tren, o sota el sol en una platja saturada de gent, o en una biblioteca plena d'altres lectors, o sol, en la butaca preferida a les deu del matí. Però no és solament una qüestió de lloc, de circumstància» (Aidan Chambers, *El ambiente de la lectura*, Mèxic 2007, p. 13).

Daniel Pennac va sacsejar els dogmes imperants sobre la lectura. Podem espigolar-ne qualsevol capítol. Ens fixem en el següent: «Nosaltres, "lectors", ens atorguem tots els drets, començant per

aquells que neguem als joves que pretenem iniciar en la lectura. 1) El dret a no llegir. 2) El dret a saltar pàgines. 3) El dret a no acabar un llibre. 4) El dret a rellegir. 5) El dret a llegir qualsevol cosa. 6) El dret al *bovarysme*. 7) El dret a llegir en qualsevol lloc. 8) El dret a fullejar. 9) El dret a llegir en veu alta. 10) El dret a callar» (*Com una novel·la*, Barcelona 1993, p. 138).

Un contrapunt ens pot ajudar a veure millor el que suara hem dit. De la *Guia pràctica per a fer fills lectors*: «Deu consells infal·libles perquè odiïn els llibres: 1) Destaquem-los els errors. 2) Obliguem-los a llegir. 3) Menyspreem els seus gustos. 4) Imposem-los les lectures. 5) Demanem-los resums. 6) Controlem tot el que llegeixen. 7) Recordem-los els beneficis de llegir. 8) Relacionem els llibres només amb els deures. 9) Castiguem-los sense televisió. 10) Exigim-los lectures inadequades» (Joan Carles Girbés, *Alzira* 2006, p. 42).

I una invitació: el Club de Lectura de Moià t'espera. Un cop al mes estimem un llibre, perquè el coneixem millor. Diu Arnau Romani: «Els clubs de lectura són una iniciativa pensada per a persones amb ganes de llegir que volen aprofitar-

Biblioteca de Moià, a Cal Cristo (fot. Imma Bover)

ho per a relacionar-se amb altres persones que comparteixen la mateixa passió per la lectura. [...] Ahora són una eina de foment i aprofundiment de la lectura; ofereixen tant una guia bàsica de lectures com una visió crítica de títols i gèneres literaris molt variats» (Diari Ara, edició digital, 5 de setembre del 2015).

Salvador Espriu escriu en 1965 *Ini-*

ci de càntic en el temple. En transcrivim uns versos (*Antologia poètica*, Barcelona 1978, p. 112) amb la recomanació d'escoltar-los en la veu de Raimon:

*Però hem viscut per salvar-vos els mots,
per retornar-vos el nom de cada cosa,
perquè seguíssiu el recte camí
d'accés al ple domini de la terra.*

NATURA

Assaig sobre l'efecte àvia

Miquel Fortuny. Biòleg

Tots recordem els avis amb una especial tendresa i, en particular, les iaies. Molta gent de l'Estany recordareu la Pepeta dels ulls grossos, i també l'avi Vicenç, els pares de la mare. Ambdós sovintegen en els meus records i la tristor de les seves pèrdues m'humiteja els ulls i m'entristeix l'ànima... Segurament els meus fills estimen la iaia Roser i la iaia Paquita amb igual bogeria. No en tinc cap dubte.

Les iaies, des de temps pretèrits, sempre han tingut cura dels néts, en general amb una devoció, entrega i desinterès que pot ser copsat per qualsevol espectador atent. La biologia evolutiva s'ocupa d'explicar aquest comportament altruista anomenat «efecte àvia».

El biòleg americà George Christopher Williams (1926-2010) en va proposar una possible explicació. Ell pensava que la inversió de tota mena de recursos que les mares fan respecte als fills és molt superior en gran mesura a la que fan els pares. El pensament del biòleg és que, a partir de certa edat, invertir en fills nous pot posar en perill la inversió feta en els fills anteriors. Tenir cura primer dels fills i després dels néts sembla que és una estratè-

gia evolutiva per a les femelles humanes i una bona manera d'augmentar la freqüència amb què els gens propis passen a les futures generacions. Amb aquests raonaments s'expliquen la menopausa i la longevitat més gran de les dones respecte als homes. Al cap i a la fi, el que val en l'evolució és quins gens es propaguen i quins no ho fan.

Que la conducta humana hagi estat dissenyada per evolució biològica ha estat posat en dubte fins fa ben poc per les ciències socials i, de fet, quan el biòleg Edward Osborne Wilson, fundador de la sociobiologia (*Sociobiology, the new synthesis*, 1975), va insistir que el comportament humà tenia potents arrels biològiques, va ser menystingut, perquè es tenia el convenciment que els humans podíem ser modelats per l'educació, l'entorn social i la cultura. La biologia i l'evolució no tenien cap paper significatiu (determinisme social *versus* determinisme genètic).

A partir dels anys vuitanta, els científics socials acceptaren finalment que Wilson no propugnava cap determinisme genètic, sinó que es feia ressò de la complexa interacció existent entre els gens i

l'ambient. Edward O. Wilson va rebre el Premi Internacional Catalunya de la Generalitat l'any 2010.

El que és cert és que l'evolució cultural, que es dona en diverses espècies —sobretot en humans— resulta de l'evolució biològica, però funciona amb diferències de ritme i mecanisme. L'evolució cultural és ràpida i lamarckiana (transmissió d'habilitats adquirides) i l'evolució biològica, que és fonamentalment darwiniana (selecció natural), no ha pogut seguir el ritme, generalment més ràpid, de l'evolució cultural.

En el context de l'efecte àvia, però, moltes àvies m'han comentat de tenir el sentiment angoixant de ser explotades pels fills, fins a arribar a tenir una insatisfacció: més que gaudir dels néts, els han de patir.

Certament, la conquesta de la medicina moderna d'allargar l'esperança de vida, ofereix a les persones madures, a àvies i avis, encara relativament joves, la possibilitat, i el dret, d'explorar nous horitzons, d'assolir nous reptes i, per descomptat, com no pot ser d'una altra manera, de tenir cura dels néts amb justa mesura i, sobretot —sobretot— de poder-ne gaudir. El fet de poder fruir dels néts és una joia de vivència per als avis, però els avis, i en

especial les àvies, necessiten el seu espai i gaudir de temps propi abans d'arribar a la senectut.

Semblaria, doncs, que les exigències i particularitats de la societat actual, enteses en un sentit ampli, conseqüència de canvis culturals determinats en gran mesura per decisions polítiques errades (massa sovint responen a interessos de poderosos i corruptes) comporten una disfunció d'una estratègia evolutiva fixada en els nostres gens des de l'Edat de Pedra (probablement abans del mateix *Homo sapiens*). La cultura té molt poder per a modificar les pressions selectives ràpidament.

La nostra societat haurà d'estar atenta a les exigències desmesurades fetes a les àvies, ja que, segons Wilson, la cultura va lligada als gens: «the genes hold culture on a leash» (els gens mantenen lligada la cultura amb una corretja). Una cultura, una societat, que vagi en contra de la naturalesa humana,

de les arrels biològiques, rebrà una forta tibada de la corretja per a tornar a la raó.

L'ecòleg Jaume Terradas explica que la comprensió dels processos coevolutius entre biologia, medi i cultura és indispensable per a orientar-nos cap a maneres de viure compatibles amb el manteniment dels sistemes complexos biològics i culturals. L'efecte àvia n'és un.

L'avi Vicenç i la iaia Pepeta

MISCEL·LÀNIA

Crònica d'un viatge necessari

Plade

Fa uns quants minuts que el tren ja es menja la via. He començat un viatge estrany. El vagó núm. 22 de l'AVE Barcelona-Sevilla no és ple i jo, entre els viatgers, procuraré fer-me un lloc que no em faci sentir sol al meu seient, que no fa gaires dies que he reservat.

El final d'any s'acosta i volia canviar d'aires. No vull acabar el 2017 al costat dels meus familiars i amics, tot i que sé que la seva ajuda m'és imprescindible. Però, de tant en tant, buscar nous horitzons m'ajuda a fer que el dia a dia no sigui complicat.

El cert és que tot això del viatge i la sensació de soledat podria anar en el mateix sac. Faig el viatge perquè em sento sol i em sento sol fent el viatge. M'avorreix fer sudokus, començo a llegir el diari i el deixo a mitges, els auriculars em fan nosa a les orelles (la música del tren no em motiva per a res), el paisatge és repetitiu, talment és com si no anés enlloc... I sé que no és així, que m'esperen uns dies de «diversió», però sol, molt sol, i per postres torno a posar-me els auriculars i diria que és la mateixa música que fa uns minuts!

Sé que el meu destí (no el del viatge) és, tard o d'hora, reunir-me amb ella (la

Mari), i això em dóna ànims. Però realment és dura, la soledat.

266 km/hora, i ara em fixo en els veïns dels altres seients. Un noi, jove, que va amb la seva filla (suposo!), es distreuen jugant amb les mans. Diria que el noi es troba sol, com jo!, i en canvi la nena (de sis o set anys) està acompanyada. És un contrasentit si tots dos van junts!

Els sento parlar i la sensació és que són de Sevilla. M'invento una història: el noi, divorciat (per això està sol), amb la filla (no tinc clar, però, que si està amb la filla estigui sol). Voldria equivocar-me, que no fos certa la història i que en qualsevol estació, en baixar tots dos del tren, una noia, ben maca i espavilada, els esperés per omplir-los de petons! Aquest final m'agrada! Tanco els ulls i somio la seva trobada.

No els miro més. Jo no he viatjat mai sol, en un tren, fins avui. No siguis ruc, noi, que a l'estació no t'espera!

Ara sona música de flauta. Cansa!

La parella del seient del costat dorm. Jo també he provat de fer-ho, he tancat els ulls, però no!, els pensaments no m'han deixat! Aquesta nit he dormit poc, com a molt quatre hores, i m'aniria bé agafar el son!

Diria que son paquistanesos, o de l'Índia, els veïns. Abans, mentre xerraven, els he escoltat per mirar d'endevinar el seu idioma, i ni idea! La noia fa pinta de pel·lícula de Bollywood, però no tinc més pistes.

Para el tren i els seients que queden buits s'estan omplint. Penso que, potser, algú dels que puja té el mateix seient que jo. Com ho arreglem, això? Dues persones en una sola butaca! (No patiu, res!).

S'engega de nou el camí i per la finestra, enmig d'uns camps i al costat d'una barraca, una bandera espanyola! És clar que he sortit de Catalunya! Porto una estelada a la maleta, però no sé pas si la faré servir!

Ah!, la veïna del seient de darrere meu, que és de les últimes a pujar, es fa mirar... Valdria més que dormís, noi!

AVE 3944, a 298 km/hora, vist i no vist. Sort que el paisatge que es mou per la finestra no és gaire interessant. Dins el vagó la gent fa servir *tablets*, portàtils o el mateix mòbil i no sento gaire xerrameca, ara. Tot i que tenim una família de japonesos (?), sogra, dos nens i matrimoni, que no han parat de moure's d'un lloc a l'altre. A mida que arribaven nous passatgers, ells feien canvi de seient! Igual fan el viatge sense bitllet! Tot això que s'estalvien!

Un altre ensurt! Camps d'oliveres i, al mig, un rètol «Real Madrid C.F.». I jo que sóc culer!

A una senyora l'he ajudada a col·locar la maleta al prestatge de sobre els seients; era baixeta i no hi arribava. «Gracias.» I, ja posats, he fet el mateix a un senyor de color, que porta un bastó per a caminar. «Gracias», de nou. Ja he fet la bona obra del dia.

No sé per què, però el vagó del restaurant (bar) es mou més que el meu!

Què estic buscant? I què espero trobar? *Ocho apellidos...*, Sevilla... La vàrem veure dues o tres vegades i sempre ens feia riure, i alguna llàgrima en acabar, tot fent el viatge acompanyats amb Los del Río.

Per tal de fer les hores mes curtes porto el llibre de la Marató de TV3 del 2011, que va de trasplantaments, i el primer capítol, senyors, fa que em planteji de nou el significat de la mort. Més que mai m'adono que l'amor a una persona no desapareix. El cos no hi és, però l'estimació queda. L'amor i el que en diuen «ànima» deuen anar plegats. Gràcies, Mari, pels anys que em vas regalar!

Ja som a Còrdova i pot ser casualitat, però ara mateix sona música «mora». Som a l'Al-Àndalus! Això s'acaba, aviat a Sevilla, el dia està ennuvolat i les vies laterals, que guien els trens que van en direcció contrària, tenen un to molt gris. Just ara, el sol es deixa veure entre quatre núvols i els seus raigs fan que, de nou, llueixin les vies...

**CLÍNICA DENTAL
PUJOL**

Ctra. de Manresa, 35 - Baixos
08180 Mojà
www.clinicadentalmoia.com
Tel. 93 830 06 98
Mòbil 629 058 269

ODONTOLOGIA GENERAL
URGÈNCIES
ORTODÒNCIA
IMPLANTS

Un cop d'ull al Moianès

Joan Roca

El Moianès va ser habitat ja d'antic, com ho demostren les troballes prehistòriques de les coves del Toll i de les Toixoneres. Però en aquest escrit, ara que ja som comarca oficial, voldria fer un tomb, molt succint i ràpid, pels nostres deu municipis actuals.

Si començo per Moià, la capital, i comptant que quedaran moltes coses sense esmentar, podem dir que tenim un gran temple parroquial, amb el seu majestuós campanar, com també l'Escola Pia, coses que són un privilegi per a una vila de les nostres dimensions. Diria que també tenim miradors esplèndids, des d'on es pot contemplar bona part de l'altiplà amb tota la seva bellesa. Els llocs principals poden ser Montbrú, la costa de la Creu, Ferrerons, etc. Si fem esment de guerres, tenim la tràgica Crema de Moià en 1839 i, més recentment, la guerra civil (1936-1939), totes de trist record i engendradores de pobresa, però Moià s'ha refet de tals estralls.

Si sortim cap a l'Estany, passem no molt lluny de Rodors, que en la seva església té senyals clars de l'estil romànic, i, quan arribem a Santa Maria de l'Estany, ens trobem amb la meravella del monestir i claustre del mateix estil, orgull de poble i comarca. També té la mina de buidar l'estany que va donar nom al municipi. Semblantment, compta amb un gran mirador al puig de la Caritat. És un poble bonic i actiu, amb clima bo per a l'estiueig i terra bona per al conreu.

Anant cap a Santa Maria d'Oló, pel camí ens trobem amb la parròquia de Sant Feliu de Terrassola (popularment, Sant Feliuet), d'estil romànic i restaurada, mentre que Oló és peculiar per la seva orografia. Segur que té un dels carrers amb més desnivell del país. És un poble

pintoresc, amb gent bona, treballadora i alegre. Un element peculiar és la font d'aigua salada, que dona nom al turó que hi havia en el camí ral anant-hi a peu des de Moià. Tant Santa Maria d'Oló com Sant Joan d'Oló gaudeixen d'uns retaules barrocs que la seva gent va salvar de la crema quan començà la guerra civil. Actualment llueixen esplendorosament, havent estat restaurats.

Seguint la comarca podem anar cap a Calders, amb la seva església parroquial i moltes cases antigues. Gaudeix de diversos miradors i de gent bona i treballadora, com tots els pobles del Moianès. Hi hem de destacar també les ruïnes de l'antic castell medieval, que ara ha passat a propietat municipal i s'hi volen fer actuacions de restauració. Personalment, hi tinc un afecte especial, a Calders, perquè la meva mare n'era filla.

Si baixem a Monistrol de Calders ens trobem amb un poble entre dues rieres: la que ve de Moià i la de Sant Joan. Monistrol va dependre municipalment de Calders fins a l'any 1935, en què s'independitzà. En canvi, des de fa molts segles té parròquia pròpia. És poble amb un cert turisme.

Pujant cap a Granera, trobem força revolts, però quan hi arribem descobrim un poble alterós i amb molta història, personificada per un magnífic castell, si bé un xic enderrocat. Té unes vistes precioses. Disposa, com altres municipis moianencs, de bastantes segones residències.

Per a no sortir de la comarca hem d'agafar la carretera de Castellterçol, on també trobem un castell en bon estat de conservació. És un tret característic d'aquesta població el manteniment de moltes tradicions, com els Tres Tombs (en el seu dia propi, que és el 17 de gener),

la diada de l'escudella (el dimarts de Carnestoltes), el Ball del Ciri, diverses fires, etc. També posseeix nombrosos pous de glaç. El poble, bastant turístic, és molt ben cuidat. Val a dir que Castellterçol i Moià són dos pobles que es miren mútuament força bé.

Llavors anem a Sant Quirze Safaja, amb la riera que hi passa, d'aigua neta i amb peixos i tot, amb el seu embassament i el parc adjacent. Als afores compten amb Puig d'Olena, antic sanatori, la serra de Barnils i altres indrets amb bones panoràmiques.

Passem a Castellcir, poble ben cuidat que ha anat creixent. Té l'antiga església parroquial, dedicada a Sant Andreu, a l'altra banda de la riera i, actualment, apartada del poble. Per això, dins el nucli actual, hi ha una església relativament nova. Dins el seu terme trobem el castell de la Popa i la torre Rodona, relíquies destacades de temps passats. A més, pertany al seu terme municipal la vall de Marfà, amb totes les belleses que conté, com la capella de la Mare de Déu de la Tosca i el Molí d'en Brotons, amb la seva cascada i el seu gorg.

Sortint de Castellcir per anar a Collsuspina passem per Santa Colo-

ma Sasserra i, quan arribem a Collsuspina, trobem el carrer més ample de la comarca i cases antigues de categoria. Antigament hi passava el camí ral de Vic a Manresa, del qual encara existeix algun tros, més o menys paral·lel a l'actual carretera, construïda durant el regnat d'Isabel II. És un poble de terra bona per a l'agricultura, de gent espavilada i de clima fresc. Cal notar que compta amb una antiga església, Sant Cugat de Gavadons, amb un mirador espectacular sobre la plana de Vic, el Montseny, etc. Quan els viatges es feien a peu, de Vic a Manresa s'hi esmerçaven deu hores (a raó de cinc quilòmetres per hora). Com han canviat les coses!

Acabant aquest breu periple pel Moianès hem d'afegir-hi que tota la comarca ha tingut i té moltes cases de pagès, de les quals n'hi ha d'habitades encara per pagesos i d'altres que són deshabitades o enderrocades. També hi ha cases de turisme rural i cases d'estiueig, unes i altres restaurades amb bon gust i notables despeses.

En resum, tenim una comarca relativament petita i poc habitada, però amb suficient personalitat i amb abundosos atractius. En podem estar orgullosos.

Sant Joan Vell, en terme d'Oló, relíquia romànica a punt de caure

Miradors de Moià

Agustina Cantó

Fot. C.I.C. - Moià

Vinguis per on vinguis per qualsevol de les quatre carreteres que menen a Moià, veus una vila asseguda a la costa de la Creu, amb un campanar esvelt i magnífic i una vila que cada dia guanya en extensió.

Si et deixes caure per Montbrú, amb el camí vorejat d'olorosa farigola, albiures una població esplendorosa, amb cases que denoten prestància, amb un sol que la besa i, transitant prop del camp de golf, contemples les figures dels jugadors concentrats en la pilota. Crec que és una de les imatges més boniques de Moià.

Venint per la carretera de Castellterçol t'adones per què Moià és capital de comarca, amb una notable població estesa de llevant a ponent i amb les costes al darrere plenes de taques de colors: són els xalets que la poblen. La vista des d'aquest punt és encantadora, sobresortint, com arreu de les panoràmiques de Moià, el seu alterós campanar.

Buscant un altre punt de vista, ara a l'est, o sigui venint de Collsuspina, admires la silueta entranyable de la nostra vila, on descobreixes noves construccions, endevines els carrers de la part antiga, ombrívols i estrets, i t'imagines el temple parroquial amb uns graons difícils de pujar i baixar, la plaça amb les voltes, infinitat de botigues i, com sempre, el cloquer que la corona, tan bonic, tan atrevit, talment que una es pregunta com, segles enrere, uns homes amb eines rudimentàries van poder construir aquesta meravella.

L'últim pas de la meva visió és des de la carretera de l'Estany i la costa de la Creu. De de la primera es veu un poble com adormit als nostres peus, amb indústries, amb serres exuberants, amb cases de pagès, amb el campanar menys alt

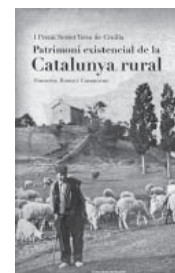
(perquè el veiem de sobre), amb la campana que ressona i, si el vent li és favorable, sentim com el seu so s'escampa pel municipi; també, és clar, plora quan hi ha un difunt a la vila.

Recordo haver pujat a la costa de la Creu en processó molts anys enrere demanant pluja per als camps erms d'aigua i per a omplir les basses i fer córrer les rieres. No recordo si les nostres pregàries foren escoltades, però la nostra fe

movia muntanyes i pregàvem a Déu que ens escoltés. Llavors ja admirava aquella vall frondosa que s'albirava. Una vila petita, amb carrers verticals i horitzontals, tancada en un nucli reduït, amb el Pirineu dibuixat al fons, al meu darrere, amb la creu intocable, en un paisatge des del cim inoblidable i aquell aire pur que t'omplia els pulmons de nova saba. Amb el so que t'acompanyava et senties feliç pel que t'havia donat la natura.

PUBLICACIONS

Llibres

Francesc Roma i Casanovas. *Patrimoni existencial de la Catalunya rural*

Valls: Cossetània, 2017. 168 pp.

Aproximació a diversos elements del patrimoni arquitectònic popular de l'època pre-industrial, entre els quals n'hi ha de moianesencs, com la tina de Pujalt i els molins del Bosc (Castellcir), la mina de desguàs de l'Estany, la premsa de la riera Golarda (Monistrol de Calders) o l'aljub d'aglans de Barnils (Sant Quirze Safaja).

Revistes

—**L'Esplai**, butlletí de l'Associació de Gent Gran de Moià, núm. 247 (febrer 2018), amb 4 pàgines de notícies.

—**Modilianum**, núm. 57 (2n semestre 2017), revista d'estudis del Moianès, amb 96 pàgines de treballs històrics moianesencs.

—**Anuari de la Fusta 2018**, òrgan del Gremi de Fusters, Ebenistes i Similars de Barcelona, que publica (p. 50) una entrevista a Josep Rúaix Vinyet, soci honorífic del gremi.

—**Cavall Fort**, núms. 1329/1330 (desembre 2017) i 1332 (2ª quinzena gener

2018), amb el conte «El ruc del Pessebre es jubila», de Carles Riera, l'article divulgatiu «Us imagineu una pel·lícula de l'Oest americà sense cavalls?», de M. Àngels Petit, i historietes del dibuixant Picanyol.

—**Llengua Nacional**, núm. 101 (4t trimestre 2007), que conté els articles «Comentaris sobre l'OIEC», de Josep Rúaix, i «Verbs amb pronoms lexicalitzats en construccions de relatiu», de Carles Riera, com també la recensió del llibre *Del Castellot de Viver a Queralt. Miscel·lània*, signada per J. Rúaix.

Diaris

Regió7

3-1-2018

«Marc Pedrals fa el doblet català de vídeo subaquàtic. El moianès ha guanyat la Copa Catalana i el campionat de Catalunya».

5-1-2018

«El Moianès rebrà Ses Majestats amb sorpreses i amb nous espectacles. En general les cavalcades repeteixen recorregut, però arribaran amb part de les comitives renovades».

9-1-2018

«Ferit lleu un vianant en ser atropellat a Moià».

11-1-2018

«Conte musical "Pere i el llop" a la biblioteca de Moià».

13-1-2018

«L'article 155 retalla a la meitat la dotació econòmica d'un guardó a l'Institut Moianès. El centre, que ha rebut el Premi Participa a l'Escola 2017 atorgat per la Generalitat, ha vist reduït l'import inicial de 5.500 euros a 2.750».

16-1-2018

«Tres ferits en un xoc frontal a Castellterçol».

17-1-2018

«Detingut per destrossar la comissaria de Moià i amenaçar agents amb un ganivet. L'home acabava de ser imputat per un delictes contra el trànsit, segons va comunicar ahir un jutjat de Vic».

22-1-2018

«Uns concorreguts balls tradicionals tanquen l'inici de les festes d'hivern a Moià. La vila va commemorar ahir la patronal de Sant Sebastià, i diumenge que ve celebrarà Sant Antoni».

23-1-2018

«La Generalitat ampliarà l'actual escola de Castellterçol per encabir-hi l'institut. Ensenyament s'avé a construir un tercer pis, i estalviarà a l'ajuntament haver de buscar lloc per a un edifici nou».

31-1-2018

«La Biblioteca de Moià rep les aventures de Pengim-Penjam».

2-2-2018

«Descarten un dels torrents com a origen de l'aigua que entra a les coves del Toll. Les darreres pluges fan que torni el cabal a la cavitat». «La cansaladeria Cal Vives de Moià guanya el premi a la botifarra d'ou innovadora».

5-2-2018

«Veïns de Moià recullen firmes per posar el nom d'1 d'Octubre a la biblioteca. La campanya vol deixar constància d'aquest espai com a punt neuràlgic de les votacions pel referèndum».

10-2-2018

«Els carnivals infantils omplen els carrers i places de Cardona, Sallent i Moià».

el Periódico

7-2-2018

«Disfruto més quan perdo que quan guanyo», entrevista al moianès Joan Codina que, a noranta-vuit anys, es el jugador més veterà de la lliga catalana d'escacs.

EL PUNT AVUI+

26-1-2018

«La llengua ha perdut genuïtat. Hem de lluitar per l'escola en català i la immersió lingüística. La gramàtica de l'IEC hauria d'haver estat més sintètica i clara», entrevista a Josep Rúaix, sacerdot, gramàtic i escriptor moianès, signada per Raül Garcia i Aranzueque.

31-1-2018

«Més gestor que alcalde. Dionís Guiteras afirma que l'Ajuntament de Moià "ha sortit del forat" després de la fallida del 2011, però que preferiria no haver de ser el "castigador" de les finances. Ho diu en un cicle de la Universitat Pompeu Fabra i Alcaldes.eu per acostar la política a la universitat».

MOVIMENT DEMOGRÀFIC

Naixements

Íria Márquez Cueva, filla de Daniel i de Carla Alida, dia 6 de desembre.

Jan Castro Yagual, fill d'Aníbal Javier i de Janeth María, dia 7 de desembre.

Aina Machado Menéndez, filla de Gustavo i de Paola, dia 25 de desembre.

Eloi Hernández Albiol, fill de Bernat i d'Irene, dia 31 de desembre.

Lola Jiménez Arroyo, filla de Raül i de Manuela, dia 5 de gener.

Alger Coll Aliberch, fill de Lis i de Carles, dia 24 de gener.

Itziar Arrigoni Medina, filla de Sabrina i d'Alejandro, dia 30 de gener.

Matrimonis

Jesús Martínez García, natural de Terrassa i veí de Rubí, amb Laura Jurado Álvarez, natural de Terrassa i veïna de Rubí, dia 27 de desembre a Moià.

Defuncions

Agustín Gutiérrez Martos, de setanta-tres anys, dia 1 de gener.

Julia Latorre Mateo, de vuitanta-nou anys, vídua de Josep Trullà, dia 5 de gener.

Josefa Forcada Pedrals, de noranta-un anys, dia 5 de gener.

Maria Carné Diumenjó, de noranta-quatre anys, vídua de Josep Sala, dia 12 de gener.

Joan Arnaus Pratsobrerroca, de vuitanta-set anys, dia 18 de gener.

Remei Puigcorbó Font, de cent tres anys, dia 21 de gener.

Xavier Hernández Riu, de vint-i-set anys, dia 2 de febrer.

Maria Viñas Vilardell, de noranta-sis anys, vídua d'Antoni Buxadé Baucells, dia 9 de febrer, a Barcelona (però molt vinculada a Moià).

MOIÀ
Avda. Zona Industrial, s/n
Tels. 93 830 12 25
93 820 77 77

AVINYÓ
Antoni Prat, s/n
Tel. 93 838 72 78

SANT QUIRZE SAFAJA
Ctra. de Mollet-Moià
Km. 25,400

**CALEFACCIONS - INDÚSTRIES
AGRÍCOLA - AUTOMOCIÓ**

SERVEI A DOMICILI
TELS. COMANDES :
93 830 12 25 - 93 820 77 77

BREUS

Remodelació del cartipàs municipal

La dimissió del primer tinent d'alcalde i regidor d'Urbanisme, Albert Clusella, ha suposat una remodelació del cartipàs municipal. La fins ara segona tinent, Montse Ferrer, ha passat a ocupar la primera tinència. Pel que fa a la regidoria d'Urbanisme, l'assumeix Joan Capdevila (juntament amb Via Pública i Promoció Econòmica), però, segons ell mateix ha declarat a LA TOSCA, les gestions relacionades amb el POUM queden en mans de l'alcalde, Dionís Guiteras, i del regidor de Joventut, Martí Padrisa. Aquest darrer també entra com a nou membre de la Junta de Govern Local.

Neu a Moià

Després que les darrers nevades que han afectat el Moianès passessin de llarg de Moià, la del dilluns 12 de febrer va ser la primera a fer-se notar, amb un gruix d'uns deu centímetres. El canvi del paisatge es va reflectir en nombroses fotografies, com la que il·lustra la pàgina següent obra del col·laborador Carles Illa.

El Dr. Buxadé, acadèmic

El dia 5 de febrer el Dr. Antoni Buxadé i Viñas, molt vinculat a Moià, ingressava com a acadèmic corresponent de la Reial Acadèmia de Farmàcia de Catalunya, on pronuncià el discurs titulat «Pere Viñas Dordal, un farmacèutic innovador». Recordem que Pere Viñas Dordal era moianès, germà del tenor Francesc Viñas i de Mn. Marià Viñas, organista; Pere Viñas fundà els Laboratoris Viñas, empresa que continua en plena activitat. L'enhorabona, doncs, al nou acadèmic, si bé així mateix li hem de donar el condol per la partença, al cap de quatre dies, de la seva mare, Maria Viñas i Vilardell.

Presentació de Castellcir

El dia 3 de març a les set de la tarda està prevista la presentació, a la sala Sant Jordi de l'Ajuntament de Castellcir, del llibre *Extraordinari Moianès (vivències familiars, història, tradició i toponímia del Moianès)*, amb una conferència-col·loqui a càrrec del seu autor, Martí Tantiñá Faja.

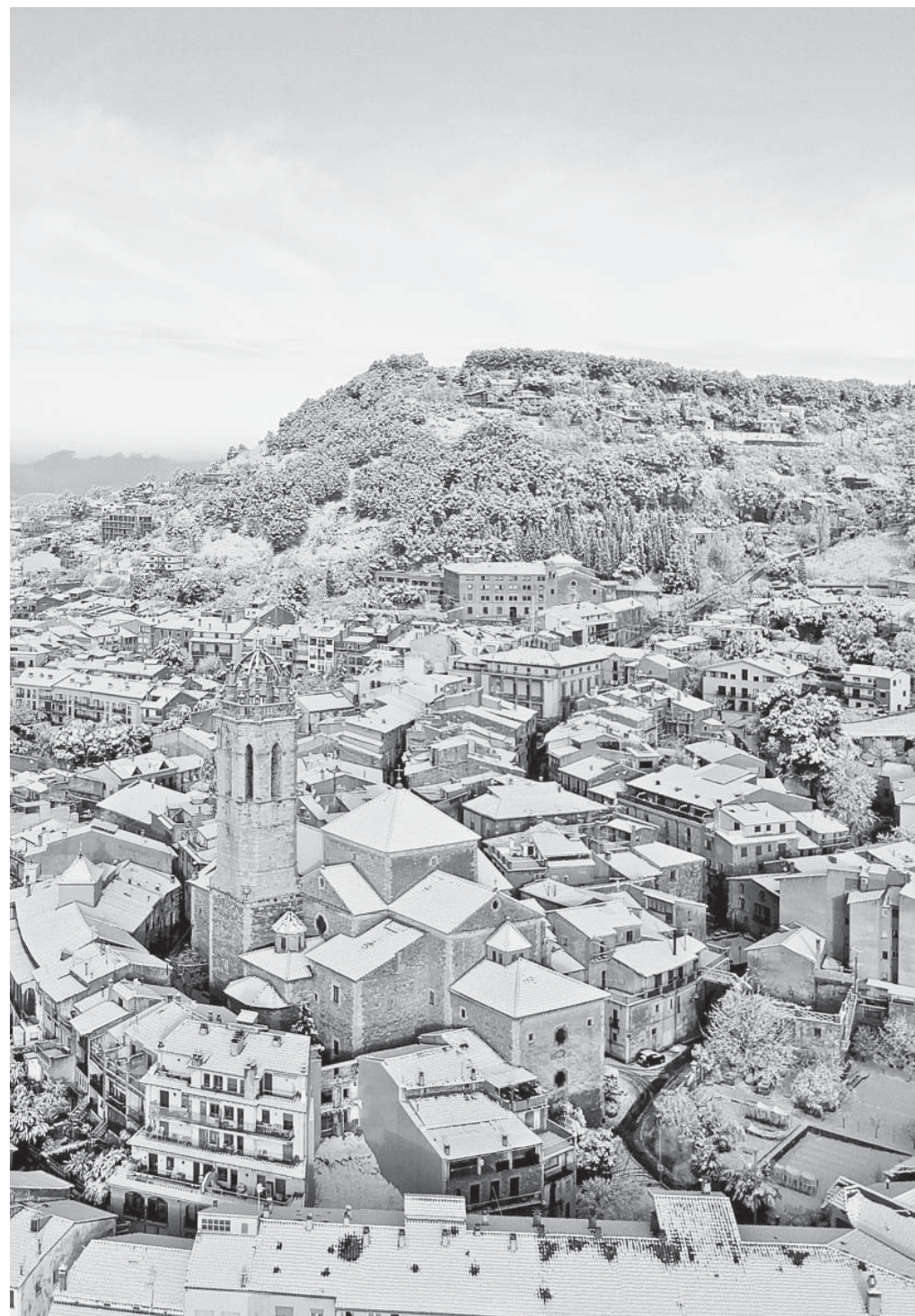
Montràs, absolt de prevaricació

El 22 de febrer, amb LA TOSCA a impremta, el Jutjat Penal de Manresa va absoldre l'ex-alcalde Montràs de prevaricació per les acusacions interposades per la Fiscalia i l'Ajuntament de Moià. El cas fa referència als convenis del sector de la Granja i l'Escorxador (2001). El jutge assegura que, amb els convenis, Montràs va fer prevaler l'interès públic i salvar llocs de treball de l'Escorxador. També va absoldre l'ex-secretari i l'empresari Antoni Estevedordal.

Nota pregada

La família Ferrer-Clarà volem agrair totes les mostres d'acompanyament que hem tingut durant aquest temps.

Per això, amb motiu de la Festa dels Tres Tombs, hem tret el tractor als carrers de la vila recordant al Joan de l'Ocella.

Moià nevat, el matí del dia 13 de febrer (fot. C.I.C. - Moià)

DADES METEOROLÒGIQUES

Estació pluviomètrica de l'Escola Pia

LATITUD 41° 48' 53" N LONGITUD 2° 5' 44" ALTITUD 741 m

GENER 2018

DÈCADA	TEMPERATURES			ESTAT DEL CEL			VENT	PLUJA	
	Màx.	Min.	Mit.	Serens	Coberts	Núvols	Dominant	Parcial	TOTAL
De l'1 al 10	10,7	3,3	7,0	5	1	4	W	31,4	
De l'11 al 20	8,6	1,2	4,9	5	2	3	W	8,2	
Del 21 al 31	12,4	3,7	8,1	5	1	5	W	44,6	84,2

El dia 26 va nevar, però sense quedar el terra blanc.

COMPARATIVA MARÇ 1917 - 2017

	Gener 1918	Gener 2018
Mitjana de les màximes	4,5	10,6
Mitjana de les mínimes	-1,9	2,8
Temperatura mitjana	1,3	6,7
Màxima absoluta	10,0	16,2
Mínima absoluta	-9,0	-2,0
Pluja mensual	217,0	84,2
Pluja màxima en un dia	79,0	44,6
Dies de pluja	5	6
Dies de neu	6	1

Les dades meteorològiques de Moia actualitzades cada 15 minuts (i les dades històriques des de l'any 2006) es poden consultar a la pàgina web de Carles Illa i Casanova, MeteoMoia.cat. També es pot seguir al Twitter: @MeteoMoia, i al Facebook: [Meteo.Moia](https://www.facebook.com/Meteo.Moia).

Fot. C.I.C. - Moia

NOTA DE LA REDACCIÓ

Totes les persones i entitats que vulguin fer-nos arribar articles, cròniques, informacions, etc. per al pròxim número de LA TOSCA, ens ho poden fer arribar fins al dia **5 d'abril**, a través del correu electrònic latosca@latosca.cat o bé deixant-nos-ho a la nostra bústia, a Can Carner.

Sopa de lletres: ARNES, BAGARRO, BRESCA, CAIXES, EXTRACTOR, FUMADOR, GANIVET, MEL, OBRE-RA, PIQUERA, QUADRES, REINA, RUSC.